

Plán rozvoja najmenej rozvinutého okresu Rožňava

OBSAH

1.	ANALÝZA HOSPODÁRSKEHO, SOCIÁLNEHO A DEMOGRAFICKÉHO STAVU OKRESU.....	3
1.1.	Demografická štruktúra.....	3
1.2.	Nezamestnanosť.....	6
1.3.	Vzdelávanie.....	9
1.4.	Podnikateľské prostredie a príjmy.....	12
1.5.	Migrácia.....	16
1.6.	Dopravná infraštruktúra.....	16
1.7.	Cestovný ruch.....	17
1.8.	Bývanie a infraštruktúra.....	20
1.9.	Marginalizované komunity a sociálne služby.....	21
1.10.	Zhrnutie analýzy hospodárskeho, sociálneho a demografického stavu okresu.....	27
2.	IMPULZY K VYPRACOVANIU PLÁNU ROZVOJA NRO ROŽŇAVA.....	29
3.	NÁVRHY OPATRENÍ A ÚLOH NA ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE A PLNENIA PLÁNU ROZVOJA NRO ROŽŇAVA.....	33
3.1.	Súlad so strategickými dokumentami.....	33
3.2.	Zdôvodnenie výberu aktivít plánu rozvoja.....	34
4.	AKTIVITY PLÁNU ROZVOJA NRO ROŽŇAVA.....	36
4.1.	Aktivita A: Zamestnanosť.....	36
4.1.1.	Zdôvodnenie aktivity a jej prínos.....	36
4.1.2.	Východisková situácia.....	36
4.1.3.	Cieľová situácia.....	37
4.1.4.	Prehľad priorít a opatrení.....	37
4.1.5.	Opatrenie A1: Zlepšenie prístupu na trh práce.....	37
4.1.6.	Opatrenie A2: Podpora rozvoja malého a stredného podnikania.....	39
4.1.7.	Opatrenie A3: Podpora inovácií výskumu a vývoja.....	41
4.2.	Aktivita B: Podpora rozvoja cestovného ruchu a kultúry.....	42
4.2.1.	Zdôvodnenie aktivity a jej prínos.....	42
4.2.2.	Východisková situácia.....	43
4.2.3.	Cieľová situácia.....	44
4.2.4.	Prehľad priorít a opatrení.....	44
4.2.5.	Opatrenie B1: Zvýšenie atraktivity a zlepšenie dostupnosti územia a dôležitých bodov cestovného ruchu, prírodných a kultúrnych pamiatok.....	44
4.2.6.	Opatrenie B2: Tvorba ponuky udržateľného zázemia a služieb pre pobyt návštevníkov.....	46
4.2.7.	Opatrenie B3: Efektívna propagácia územia v cestovnom ruchu.....	48
4.3.	Aktivita C: Miestny ekonomický rozvoj, obnova obcí a zvýšenie kvality života.....	48
4.3.1.	Zdôvodnenie aktivity a jej prínos.....	48
4.3.2.	Východisková situácia.....	49
4.3.3.	Cieľová situácia.....	49
4.3.4.	Prehľad priorít a opatrení.....	50

4.3.5. Opatrenie C1: Podpora vytvárania a rozvoja služieb vo verejnom záujme	50
4.3.6. Opatrenie C2: Zvyšovanie obslužnosti a atraktivity obcí/územia	51
5. MERATEĽNÉ UKAZOVATELE PLÁNU ROZVOJA NRO ROŽŇAVA.....	53
6. ČASOVÝ HARMONOGRAM REALIZÁCIE A MOŽNOSTI FINANCOVANIA PLÁNU ROZVOJA NRO ROŽŇAVA.....	53
7. OČAKÁVANÉ VÝSLEDKY, MONITOROVANIE A HODNOTENIE DOSIAHNUTÉHO POKROKU	54
7.1. Gestori a spôsob monitorovania podľa aktivít	54
7.2. Časový harmonogram odovzdávania monitorovacích správ.....	54
ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK.....	55

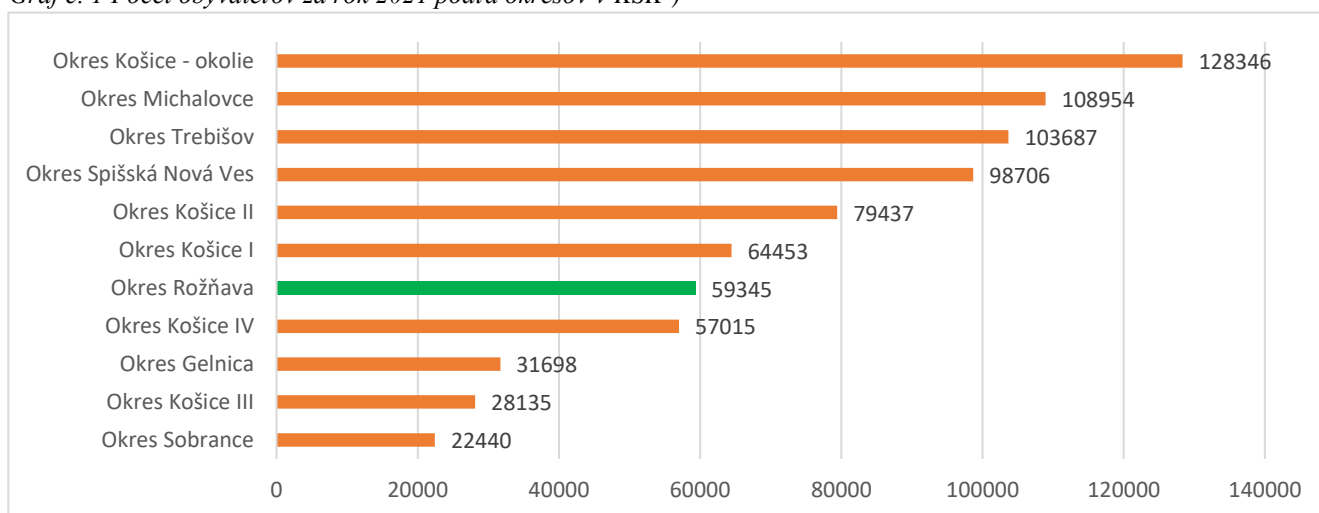
1. ANALÝZA HOSPODÁRSKEHO, SOCIÁLNEHO A DEMOGRAFICKÉHO STAVU OKRESU

1.1. Demografická štruktúra

Z územno-správneho členenia spadá okres Rožňava do KSK. Je najzápadnejším okresom v KSK. Rozlohou je druhým najväčším okresom v kraji a siedmym najväčším okresom na Slovensku. Jeho celková rozloha je 1 173,34 km².

Okres Rožňava patrí medzi tých 12 okresov v rámci SR, ktoré majú rozlohu väčšiu ako 1 000 km². Správne sídlo okresu je mesto Rožňava, ktoré je najdôležitejším hospodárskym strediskom okresu. V okrese Rožňava sú dve mestá - Rožňava a Dobšiná a 60 obcí. Územie okresu je výrazne členité s bohatou reliéfovou štruktúrou. Nevýhodou územia je kotlinové uzavretie koncových dedín oddeľujúcimi pohoriami a náročné a nedobudované dopravné prepojenia jednotlivých dolín v rámci rozvoja spolupráce, kultúry, športu a podnikateľských aktivít.

Graf č. 1 Počet obyvateľov za rok 2021 podľa okresov v KSK¹⁾

Hlavným zdrojom okresu sú nerastné suroviny, avšak ich ťažba je v útlme. Veľkým bohatstvom sú lesy, ktoré zaberajú 60 % plochy územia. Okres má pomerne dobré podmienky pre poľnohospodársku výrobu, najmä na pestovanie obilnín. Vo vyšších polohách sa rozprestierajú lúky a pasienky, ktoré tvoria 65 % poľnohospodárskej pôdy.

Tabuľka č. 1 Základné údaje o území

Administratívne zaradenie – okres	Rožňava
Administratívne zaradenie – kraj	KSK
Počet obyvateľov k 31.12.2020	59 345
Rozloha	1 173,34 km ²
Hustota obyvateľstva	50,57 obyv./km ²
Počet obcí	62
Z toho mestá	2
Počet obyvateľov najväčšej obce: Krásnohorské Podhradie	2 740
Počet obyvateľov najväčšieho mesta: Rožňava	17 782

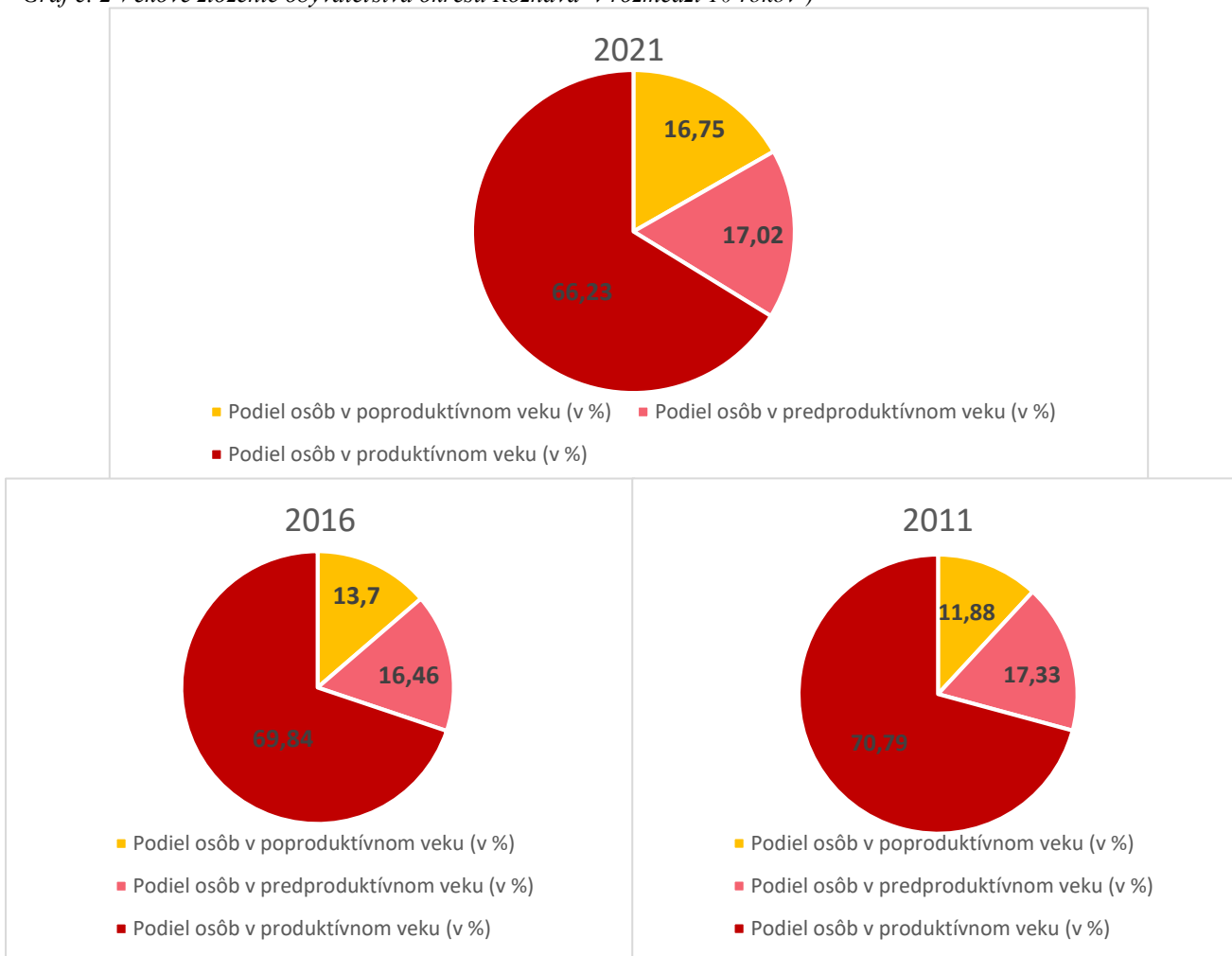
¹⁾ <https://www.scitanie.sk/obyvatelia/zakladne-vysledky/pocet-obyvatelov/SR/SK0/OK>

V okrese žilo ku 31. decembru 2021 spolu 59 345 obyvateľov²⁾, čo predstavovalo takmer 8 % obyvateľov celého kraja. Počtom obyvateľov sa okres zaraďuje medzi stredne veľké okresy v rámci SR, hustota zaľudnenia je však veľmi malá, nedosahuje ani polovicu celoslovenského priemeru (ten je na úrovni 111 obyvateľov/km²). Priemerná hustota zaľudnenia je 50,57 obyvateľov na km² (ide o údaje k 31.12.2020), na čom má podiel aj samotná rozloha okresu a veľkostná štruktúra obcí. Územie okresu zahŕňa 29 obcí s počtom obyvateľov nižším než 499, čo tvorí 45 % z celkového počtu obcí, 22 obcí s počtom obyvateľov od 500 do 999, 7 obcí s počtom obyvateľov od 1000 do 1999 a dve mestá. Významnými sídlami okresu sú aj obce Slavošovce a Štítnik, obe s veľkosťou nad 1500 obyvateľov.

Prevažná časť územia je tvorená vidieckymi oblasťami, v ktorých žije 60 % obyvateľov z celkového počtu. V osídleniach mestského typu žije 40 % obyvateľov.

Vekové skupiny obyvateľstva sú vymedzené podľa vzťahu k ekonomickej aktivite - obyvateľstvo v predproduktívnom, produktívnom a poproduktívnom veku. Sú vymedzené približne vekovými hranicami potenciálneho začiatku a konca ekonomickej aktivity. Konvenčne sa používajú hranice 15 a 60 rokov, resp. 65 rokov. Podľa údajov ŠÚSR bolo ku koncu roka 2021 v okrese Rožňava približne 66,23 % v produktívnom veku z celkového počtu obyvateľov. V predproduktívnom veku bolo 17,02 % obyvateľov a v poproduktívnom veku bolo 16,75 % obyvateľov. Z hľadiska podielu osôb v poproduktívnom veku sa okres Rožňava radí do priemeru v rámci SR.

Graf č. 2 Vekové zloženie obyvateľstva okresu Rožňava v rozmedzí 10 rokov³⁾

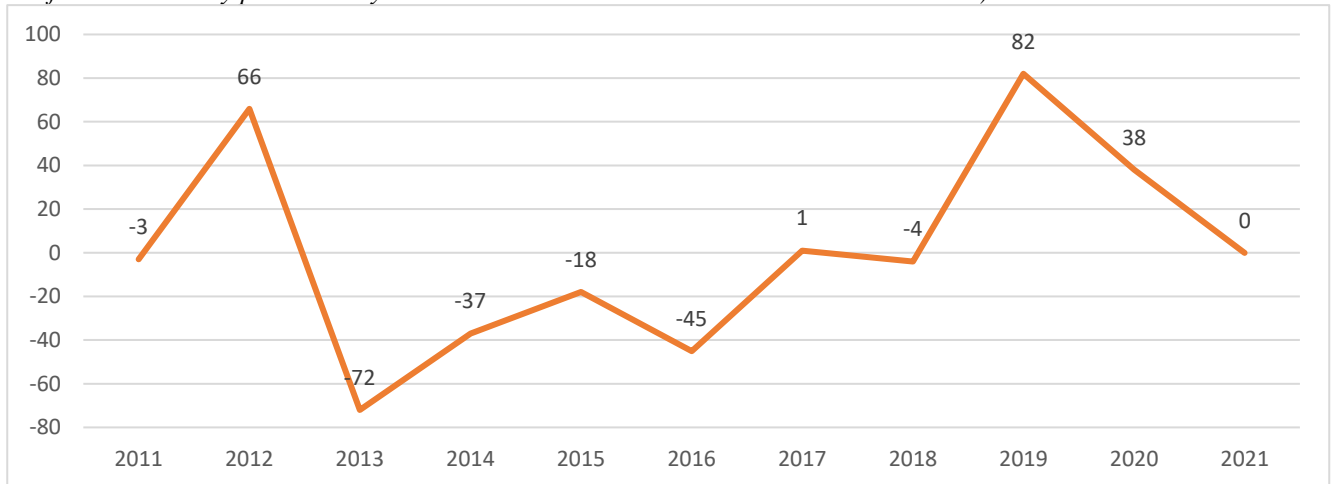
²⁾ <https://www.scitanie.sk/obyvatelia/zakladne-vysledky/pocet-obyvatelov/OK/SK041C/OK>.

³⁾ http://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/vbd_dem/om7007rr/v_om7007rr_00_00_00_sk.

Z dlhodobého hľadiska má vývoj počtu obyvateľov v okrese klesajúci trend. Z hľadiska prirodzeného prírastku je v období rokov 2014 - 2020 zrejmy narastajúci vývoj.

Napriek negatívnemu trendu vývoja od roku 2018 je však stále možné konštatovať, že natalita v sledovanom území bola až do uvedeného obdobia dlhodobo vyššia ako mortalita. Priemerný vek obyvateľstva v okrese je 40,5 roku, t. j. v porovnaní s ostatnými okresmi KSK patrí k okresom v strede, čo sa týka priemerného veku obyvateľstva (najvyšší priemerný vek v okrese Košice IV 44,1).

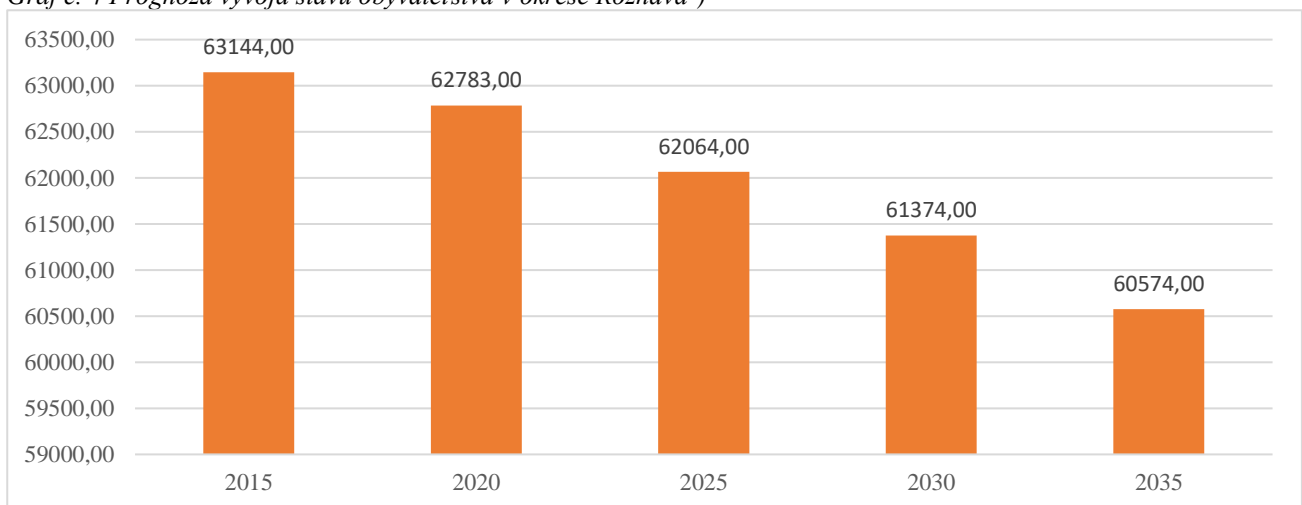
Graf č. 3 Prirodzený prírastok obyvateľstva okresu Rožňava v období rokov 2011 – 2021⁴⁾

Hodnota indexu starnutia sa v okrese dlhodobo zvyšuje. Okres Rožňava je spomedzi okresov KSK okresom s nižším percentuálnym podielom osôb v predproduktívnom veku 16,56 % v porovnaní s priemerom KSK (17,16 %), čím sa napriek tomu radí medzi okresy s vyšším podielom osôb v predproduktívnom veku v rámci Slovenska.

V rokoch 2013, 2014, 2015 bola v okrese Rožňava mortalita vyššia ako natalita. Najviac obyvateľov, počas sledovaného obdobia, t. j. obdobia rokov 2010 až 2020, zomrelo v roku 2010. Podľa prognóz vývoja stavu obyvateľstva do roku 2035 je predpokladaný kontinuálny pokles na hodnotu 60 574 obyvateľov v porovnaní so súčasnými 62 783.

Graf č. 4 Prognóza vývoja stavu obyvateľstva v okrese Rožňava⁵⁾

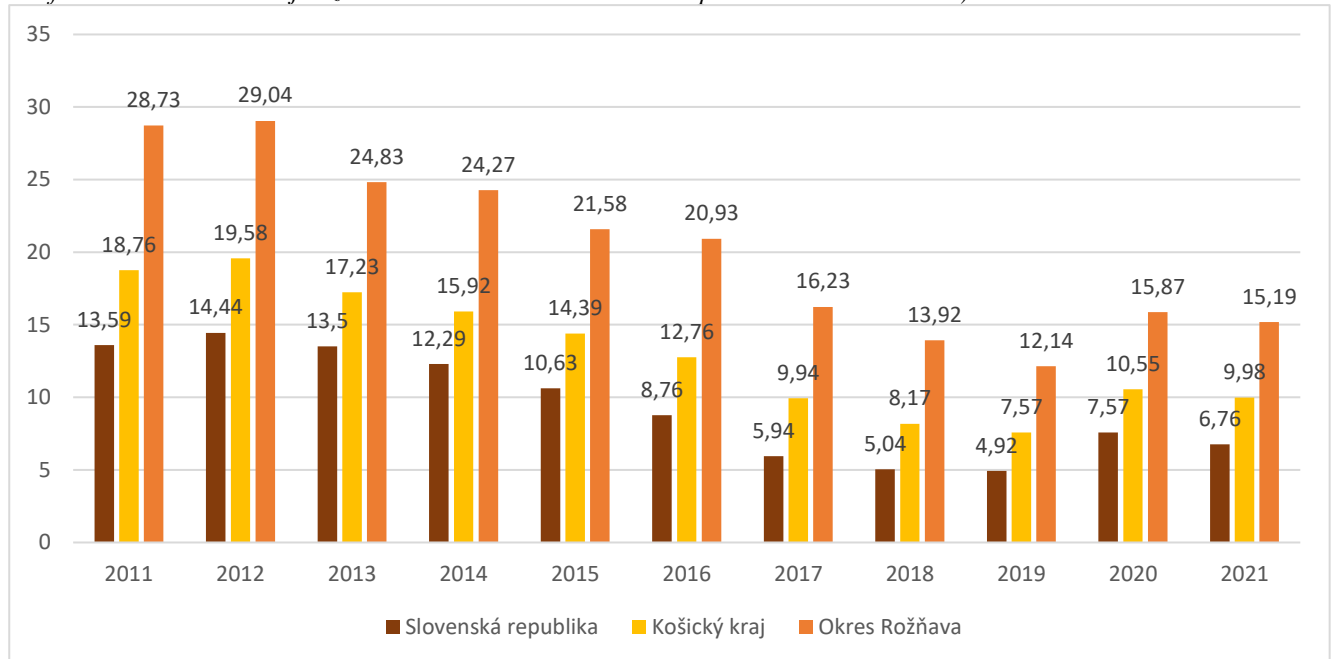
⁴⁾ <https://www.scitanie.sk/obyvatelia/zakladne-vysledky/pocet-obyvatelov/SR/SK0/OK>.

⁵⁾ www.infostat.sk, http://www.infostat.sk/vdc/pdf/Progniza_okresy_SR_2035.pdf.

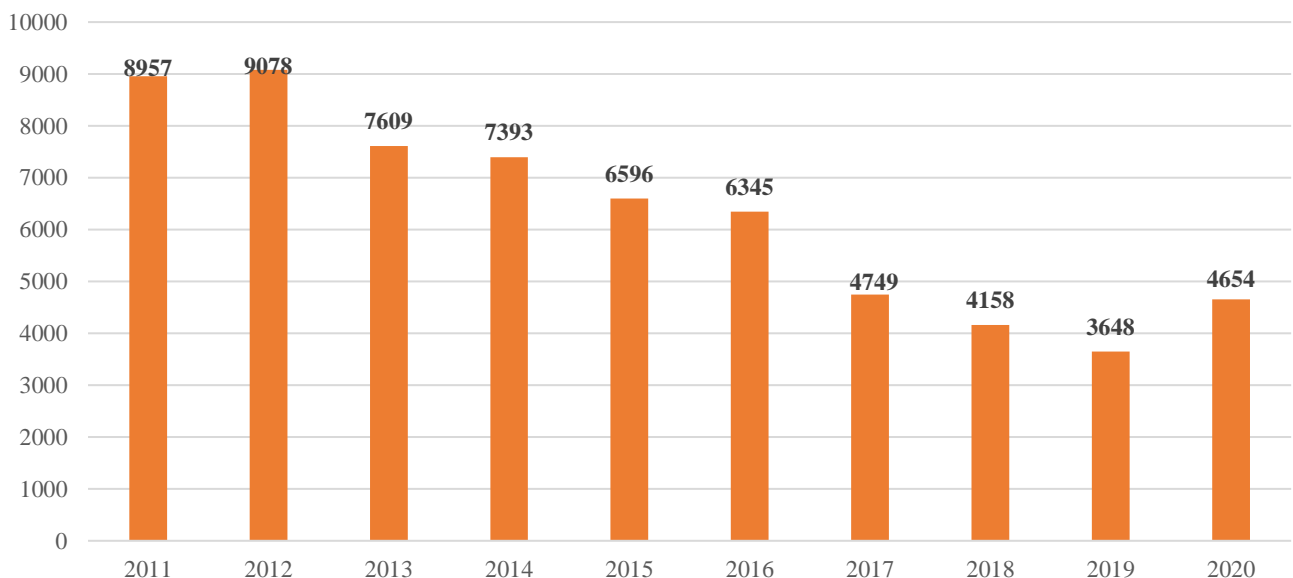
1.2. Nezamestnanosť

Okres Rožňava je dlhodobo jedným z okresov s vysokou mierou evidovanej nezamestnanosti. Jej výška sa v období rokov 2011 – 2021 pohybovala v rozmedzí 29,04 % - 12,14 %, kým miera evidovanej nezamestnanosti na Slovensku sa v rovnakom čase pohybovala medzi 14,44 % - 4,92 %. V rámci kraja bola v roku 2021 najvyššia miera evidovanej nezamestnanosti v okrese Rožňava (15,19 %) zo všetkých okresov. Najvyššiu mieru evidovanej nezamestnanosti za sledované obdobie dosiahla 29,04 % v roku 2012 a najnižšiu mieru 12,14 % v roku 2019.

Graf č. 5 Miera evidovanej nezamestnanosti v okrese Rožňava v porovnaní so SR a KSK⁶⁾

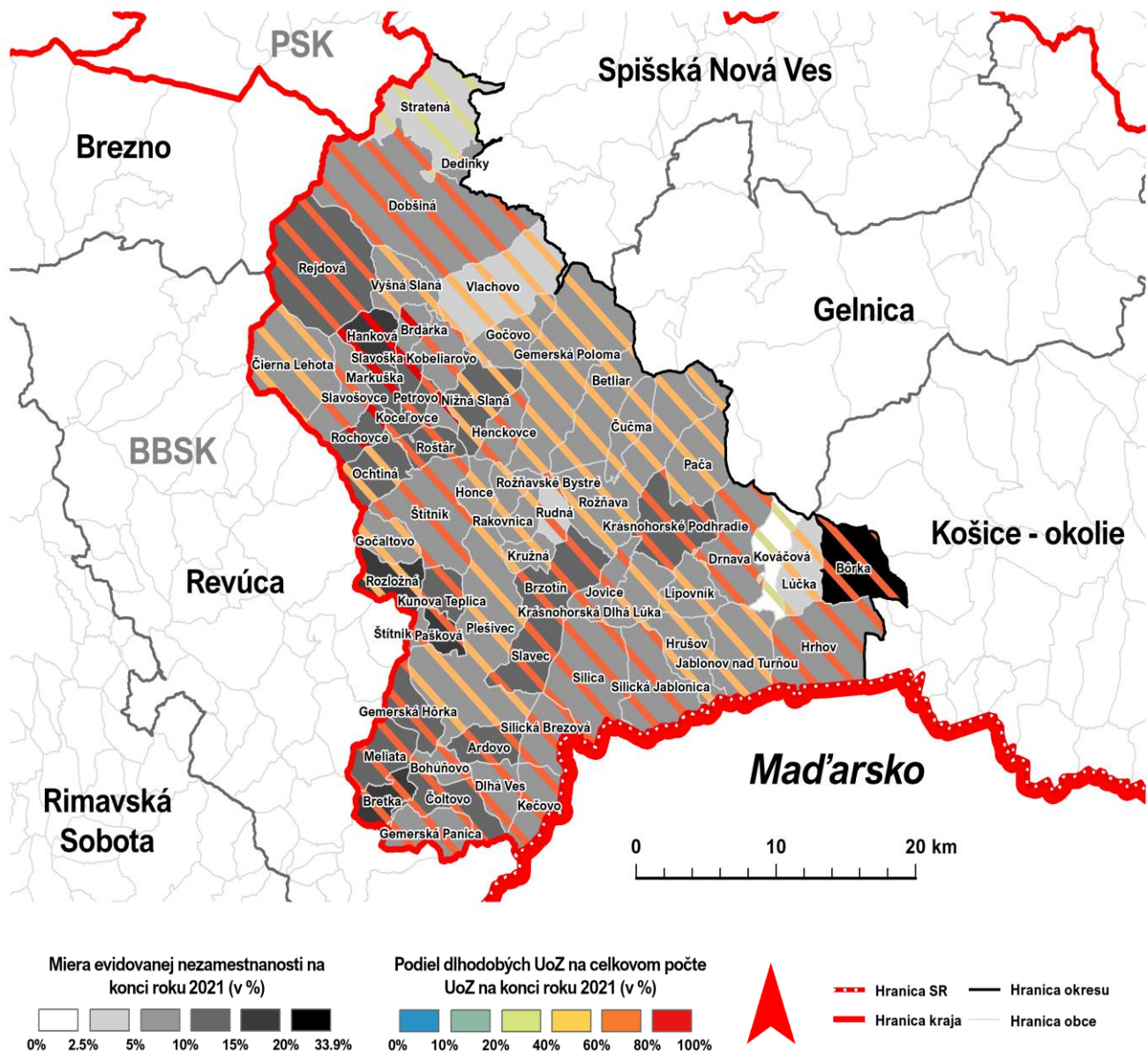

Graf č. 6 Vývoj disponibilného počtu UoZ v okrese Rožňava v období 2011-2020 (údaje ÚPSVaR SR)

⁶⁾ http://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_SK_WIN/pr3108rr/v_pr3108rr_00_00_00_sk.

Mapa č. 1 Podiel dlhodobých UoZ na celkovom počte UoZ v okrese Rožňava na konci roka 2021 (spracované na základe údajov ŠÚSR)

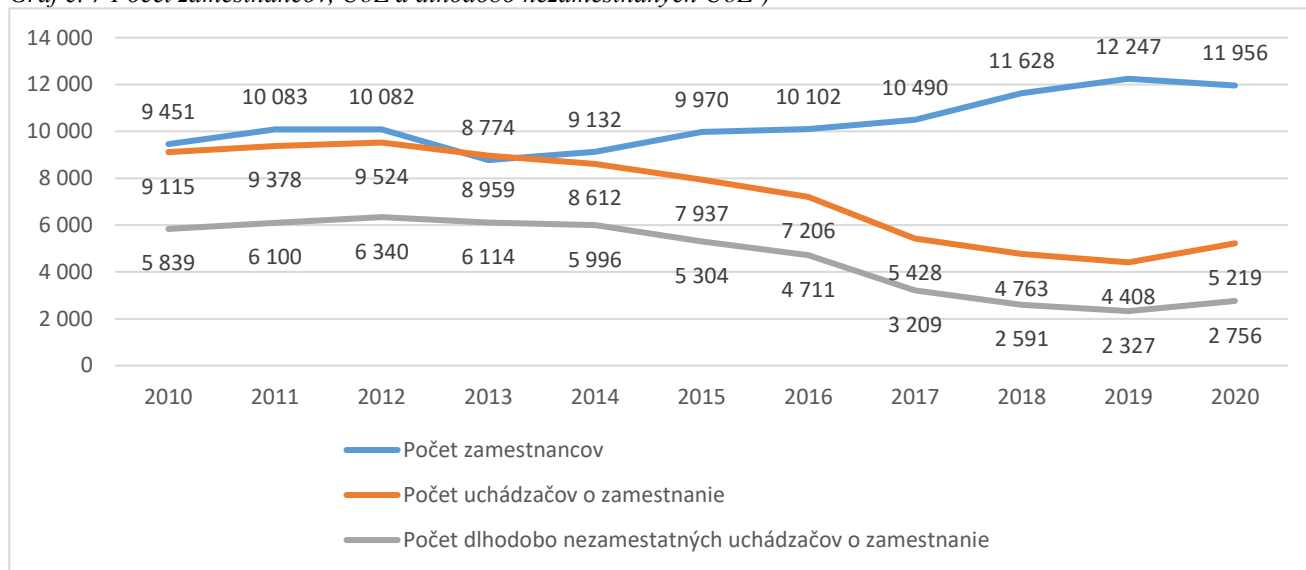

Miera zamestnanosti, však v značnej miere závisí od vlastností (napr. vedomostí, zručností a návykov) pracovnej sily, ktoré umožňujú úspešné a dlhodobé uplatnenie sa na trhu práce. Značná časť obyvateľov však nie je schopná alebo ochotná aktívne sa prispôbiť meniacim sa podmienkam. Nedostatočná prispôbivosť, minimálna aktivita a nespĺňanie kritérií trhu práce na kvalitu práce, sú však charakteristické pre prevažujúcu časť populácie. Príčiny vysokej miery evidovanej nezamestnanosti je treba hľadať v nevyváženom hospodárskom rozvoji, v nedostatku kapitálových zdrojov, nevyhovujúcej demografickej štruktúre, nízkej kvalifikačnej úrovni obyvateľstva a odchode kvalifikovanej pracovnej sily z okresu. V marci 2021 dosiahla miera evidovanej nezamestnanosti v okrese 16,46 % a počet disponibilných UoZ 4 849 osôb (ÚPSVaR Rožňava). Väčšinu nezamestnaných tvoria osoby so stredným vzdelaním (55,4 %) alebo s ukončeným základným vzdelaním (30 %), ktoré sa zamestnávajú najmä príležitostnými, pomocnými, prípadne sezónnymi prácami. Celkovo je úroveň vzdelania UoZ priemerná. Z okresu odchádzajú vzdelaní a skúsení ľudia, ktorí nájdu lepšie uplatnenie v iných regiónoch Slovenska a v zahraničí. Mieru nezamestnanosti v okrese ovplyvnila vo veľkej miere aj pandémia Covid-19, vplyvom ktorej nezamestnanosť v marci 2021 oproti marcu 2020 vzrástla o viac ako 4 %. Najviac

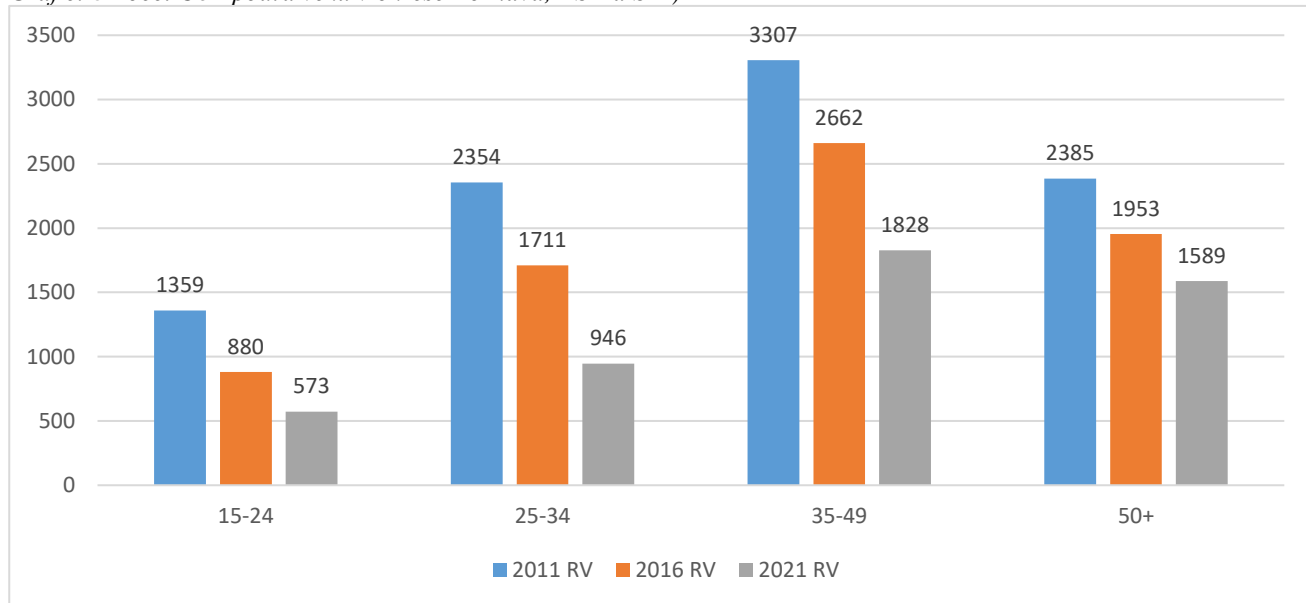
ohrození stratou zamestnania boli zamestnanci s nižšou kvalifikáciou a nižšími mzdami vo väčšej miere zamestnaní v povolaniach, ktoré nebolo možné vykonávať z domu. Takéto povolania sa koncentrujú najmä v sektoroch ubytovania a stravovania, umenia, zábavy, rekreácie ale aj maloobchodu či doprave. Viac než dve percentá zamestnaných v týchto odvetviach smerovali v apríli na úrady práce. Za účelom zmiernenia dopadov pandémie ochorenia COVID-19 na zamestnanosť obyvateľov sa začal realizovať národný projekt „Prvá pomoc“. Jeho cieľom je podpora udržania zamestnanosti v čase vyhlásenej mimoriadnej situácie, núdzového stavu alebo výnimočného stavu a odstránením ich následkov. Aj napriek týmto opatreniam zamestnávateľa v okrese Rožňava reagovali na zatvorenie svojich prevádzok či obmedzenie výroby znižovaním počtu svojich zamestnancov.

V okrese Rožňava sme preto zaznamenali značný nárast počtu UoZ. K 31.12.2020 bolo na úrade evidovaných 5 219 UoZ a k 31.3.2021 až 5 353 UoZ. Došlo tak k nárastu celkovo o 134 UoZ.

Graf č. 7 Počet zamestnancov, UoZ a dlhodobo nezamestnaných UoZ⁷⁾

Graf č. 8 Počet UoZ podľa veku v okrese Rožňava, KSK a SR⁸⁾

⁷⁾ http://datacube.statistics.sk/#/view/sk/VBD_SK_WIN/pr3106rr/v_pr3106rr_00_00_00_sk.

⁸⁾ http://datacube.statistics.sk/#/view/sk/VBD_SK_WIN/pr3107rr/v_pr3107rr_00_00_00_sk.

Opatrenia by sa mali zamerať aj na stabilizáciu príjmov ohrozených skupín a podporu ich znovuzamestnania po skončení krízy.

Medzi hlavné špecifiká okresu Rožňava patrí dynamicky sa meniaci národnostná štruktúra. K dynamike prispieva aj výrazný absolútny a relatívny vzrast podielu rómskeho obyvateľstva za posledných 20 rokov. Výrazný podiel na celkovej miere nezamestnanosti v rámci okresu majú obyvatelia marginalizovaných rómskych komunít (ľudia viac menej so základným vzdelaním). Vysoká nezamestnanosť rómskeho etnika patrí ku kľúčovým problémom, ktoré by mal okres riešiť. Špecifikom regiónu je tiež vysoké zastúpenie obyvateľov maďarskej národnosti.

Tabuľka č. 2 Obyvateľstvo podľa národnosti k 31.12.2015 (v %) podľa ŠÚSR

Národnosť	Okres Rožňava	Košický kraj
Slovenská národnosť	60,40	74,08
Maďarská národnosť	24,99	9,29
Rómska národnosť	5,48	5,00
Ostatné národnosti	9,13	11,63

1.3. Vzdelávanie

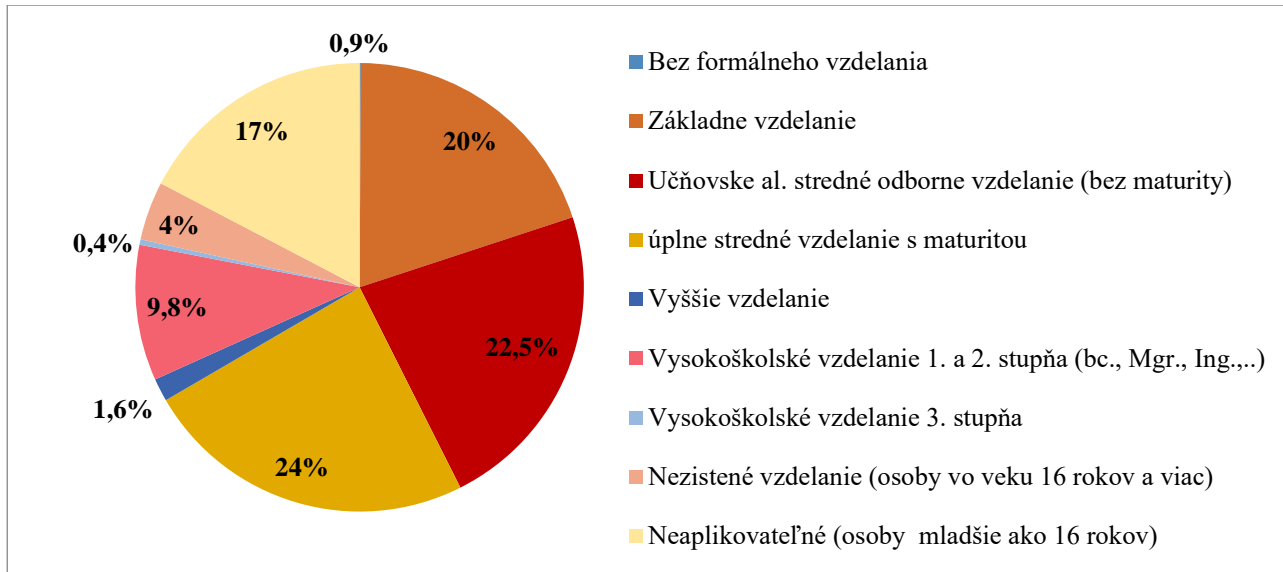
V rámci vzdelanostnej štruktúry obyvateľstva okresu Rožňava dominujú obyvatelia s úplným stredným vzdelaním s maturitou v podiele viac ako 33 %, učňovským a odborným vzdelaním (bez maturity) s podielom 22,5 % a základným vzdelaním s podielom takmer 20 %.

Tabuľka č.3 Miera dosiahnutého vzdelania obyvateľov okresu Rožňava⁹⁾

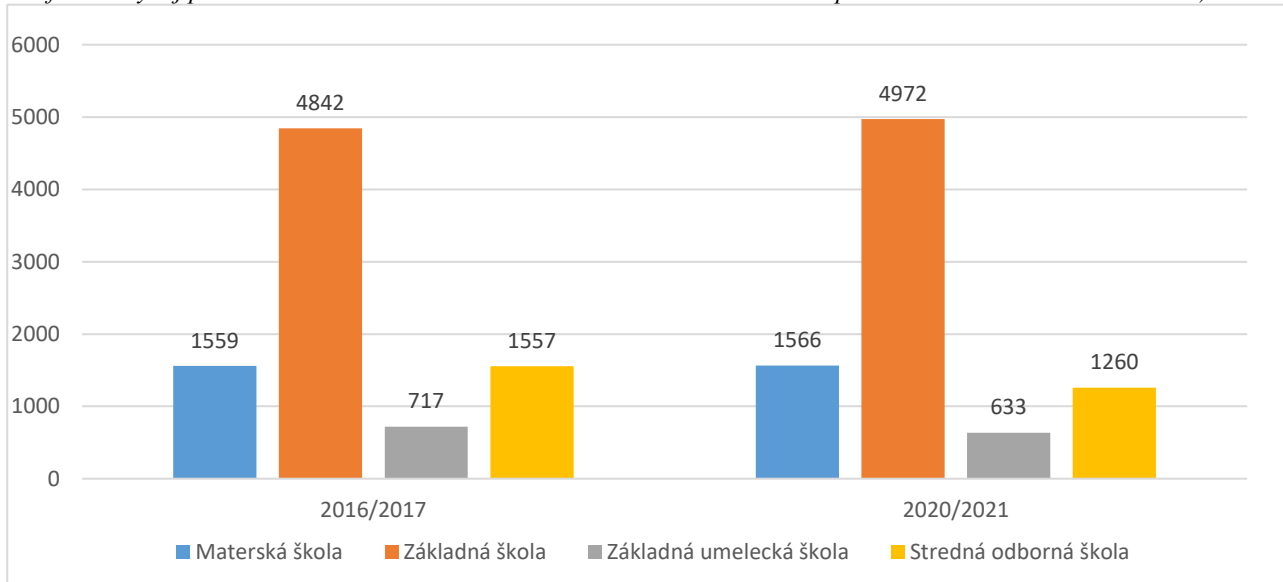
Bez formálneho vzdelania	57
Základné vzdelanie	12 587
Učňovské alebo stredné odborné vzdelanie (bez maturity)	14 350
Úplne stredné vzdelanie s maturitou	15 230
Vyššie vzdelanie	1 052
Vysokoškolské vzdelanie 1. a 2. stupňa	6 201
Vysokoškolské vzdelanie 3. stupňa	248
Nezistené vzdelanie (osoby vo veku 16 rokov a viac)	2 684
Neaplikovateľné (osoby mladšie ako 16 rokov)	10 989
Dosiahnuté vzdelanie spolu	63 398

⁹⁾ Datacube geoms. I. okr, Sčítanie 2011

Graf č. 9 Percentuálne vyjadrenie miery dosiahnutého vzdelania¹⁰⁾

Graf č. 10 Vývoj počtu žiakov v okrese Rožňava v školskom roku 2016/2017 oproti školskému roku 2020/2021¹¹⁾

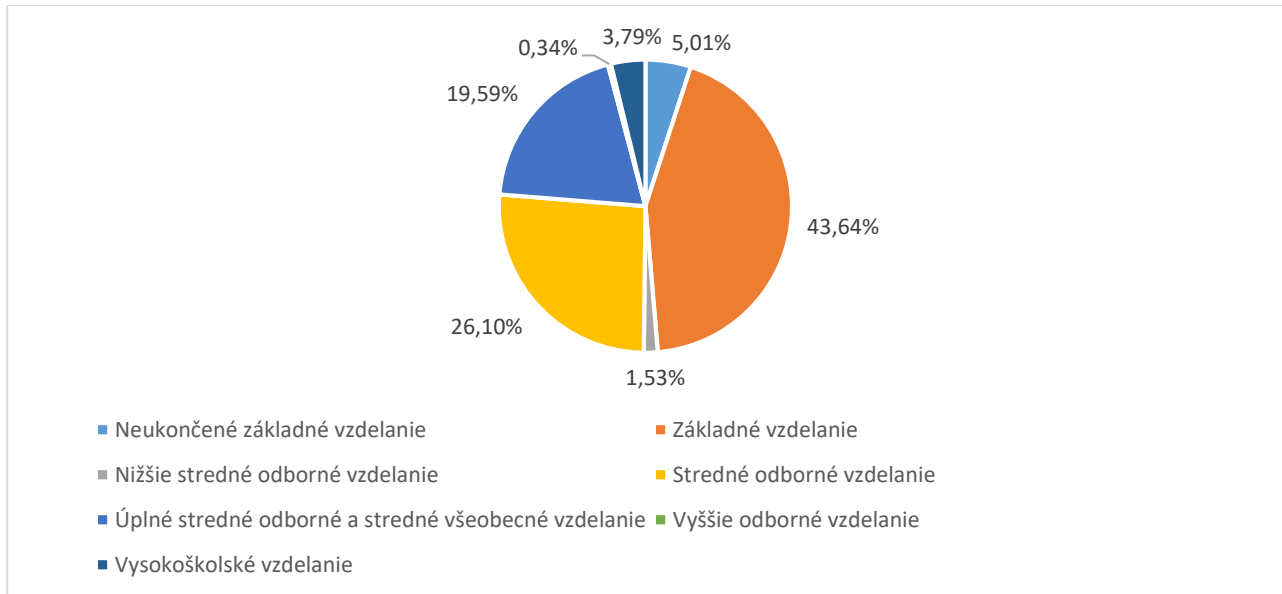
V okrese sa nachádza 47 materských škôl, v ktorých je (podľa údajov z roku 2020) prijatých 1 637 detí. V sieti škôl je zaradených 18 plne organizovaných základných škôl. Neplno organizovaných základných škôl je v okrese 16. V okrese Rožňava je 7 stredných škôl (z toho 1 gymnázium a 5 stredných odborných škôl) a 1 reedukačné centrum. Nenachádza sa tu priamo ani jedna vysoká škola. Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety však zriadila detašované pracovisko Sv. Barbory v Rožňave, kde je možnosť tak denného štúdia v odbore sociálna práca a ošetrovatelstvo, a ako aj externej formy štúdia odboru sociálna práca.

Podiel UoZ s nedokončeným základným vzdelaním a ukončeným základným vzdelaním tak tvorí 48% UoZ. Na základe dostupných údajov, z roku 2019 bol v okrese Rožňava počet dlhodobo evidovaných UoZ 2 327 osôb.

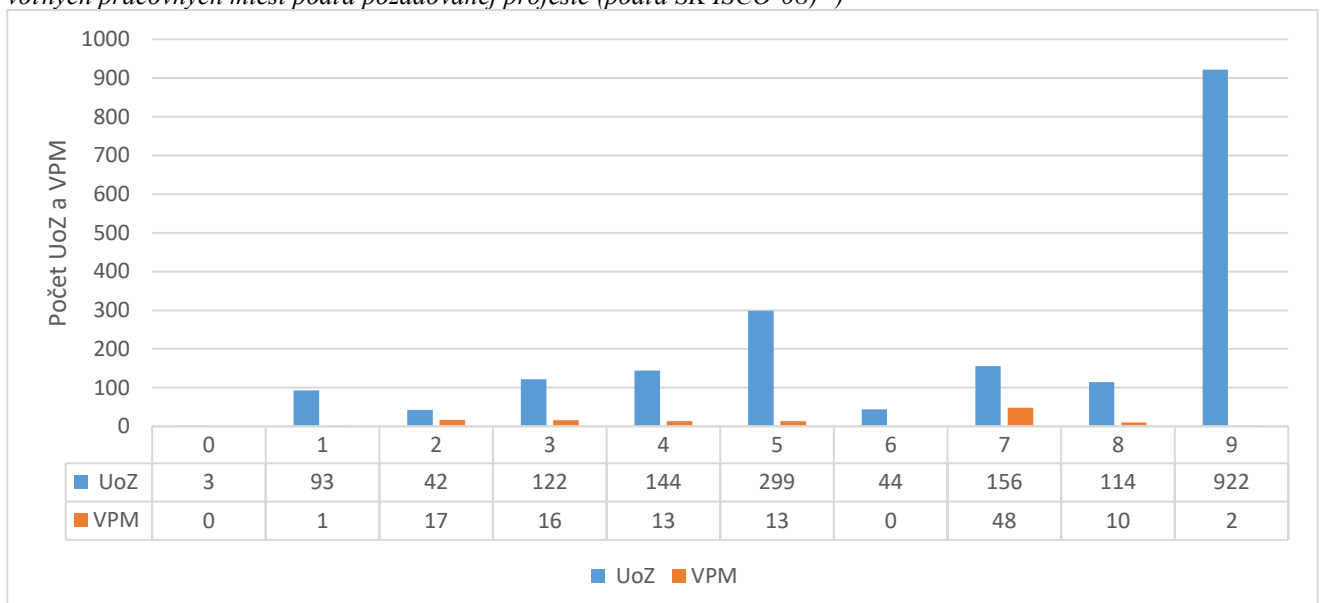
¹⁰⁾ Datacube geoms. I. okr, Sčítanie 2011

¹¹⁾ https://www.cvtisr.sk/cvti-sr-vedecka-kniznica/informacie-o-skolstve/statistiky/statistica-rocenka-publikacia.html?page_id=9580

Graf č. 11 Podiel UoZ podľa dosiahnutého vzdelania (údaje k 31.03.2022)¹²⁾

Graf č. 12 Štruktúra UoZ k 31.12.2021 podľa profesie vykonávanej bezprostredne pred zaradením do evidencie a štruktúra voľných pracovných miest podľa požadovanej profesie (podľa SK ISCO-08)¹³⁾

0	Príslušníci ozbrojených síl	5	Pracovníci v službách a obchode
1	Zákonodarcovia, riadiaci pracovníci	6	Kvalifikovaní pracovníci v poľnohospodárstve, lesníctve a rybárstve
2	Špecialisti	7	Kvalifikovaní pracovníci a remeselníci
3	Technici a odborní pracovníci	8	Operátori a montéri strojov a zariadení
4	Administratívni pracovníci	9	Pomocní a nekvalifikovaní pracovníci

¹²⁾ https://www.upsvr.gov.sk/statistiky/nezamestnanost-mesacne-statistiky/2022.html?page_id=1153450

¹³⁾ https://www.upsvr.gov.sk/statistiky/nezamestnanost-mesacne-statistiky/2022.html?page_id=1153450

1.4. Podnikateľské prostredie a príjmy

Ekonomickú štruktúru okresu tvoria hlavne: obchodná činnosť, priemysel (priemysel papiera a celulózy, textilný, strojársko-montážny a potravinársky priemysel), poľnohospodárstvo a lesné hospodárstvo. Ďalšími odvetvami sú stavebníctvo, administratíva, zdravotníctvo a doprava.

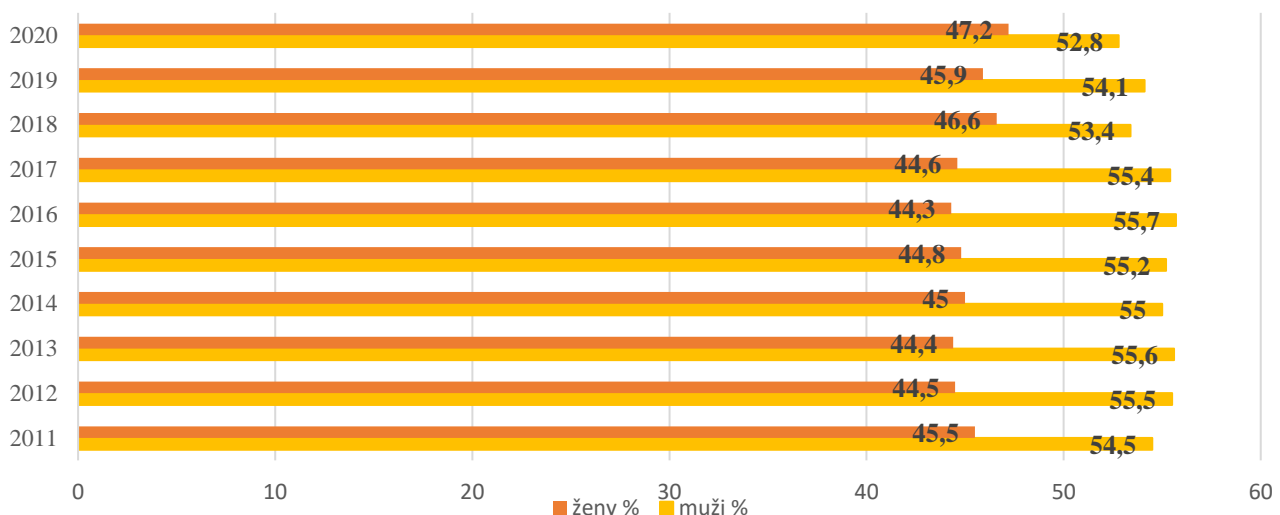
V katastri mesta Rožňava sa nachádza priemyselný park s rozlohou 15,9 ha, ktorý v súčasnosti nie je plne využitý. V okrese sa nachádzajú pozostatky banskej činnosti ťažby vápenca a sadrovca. Najvýznamnejšie zastúpenie priemyselnej činnosti a služieb v riešenom území je v meste Rožňava.

K 31.12.2020 bol počet ekonomicky aktívneho obyvateľstva v okrese Rožňava 29 322 osôb, z toho 13 830 žien a 15 492 mužov. Celkový počet UoZ bol 5 219, z toho 4 654 disponibilných. Okres Rožňava patrí v rámci kraja k ekonomicky menej rozvinutejším. Ekonomická aktivita obyvateľov je na úrovni priemeru kraja. V porovnaní s predchádzajúcim rokom sa počet ekonomicky aktívnych osôb znížil o 737 osôb a dosiahol 30 059.

Tabuľka č.4 Ekonomická aktivita obyvateľstva v období rokov 2011-2020 (údaje k 31.12.2020 podľa ÚPSVaR)

Rok	Ekonomicky aktívne obyvateľstvo				
	spolu	muži	muži %	ženy	ženy %
2011	31 181	17 008	54,5	14 173	45,5
2012	31 263	17 358	55,5	13 905	44,5
2013	30 643	17 037	55,6	13 606	44,4
2014	30 464	16 750	55,0	13 714	45,0
2015	30 562	16 883	55,2	13 679	44,8
2016	30 319	16 881	55,7	13 438	44,3
2017	29 254	16 215	55,4	13 039	44,6
2018	29 881	15 944	53,4	13 937	46,6
2019	30 059	16 268	54,1	13 791	45,9
2020	29 322	15 492	52,8	13 830	47,2

Graf č. 13 Ekonomická aktivita obyvateľstva v období rokov 2011-2020 (údaje k 31.12.2020 podľa ÚPSVaR)

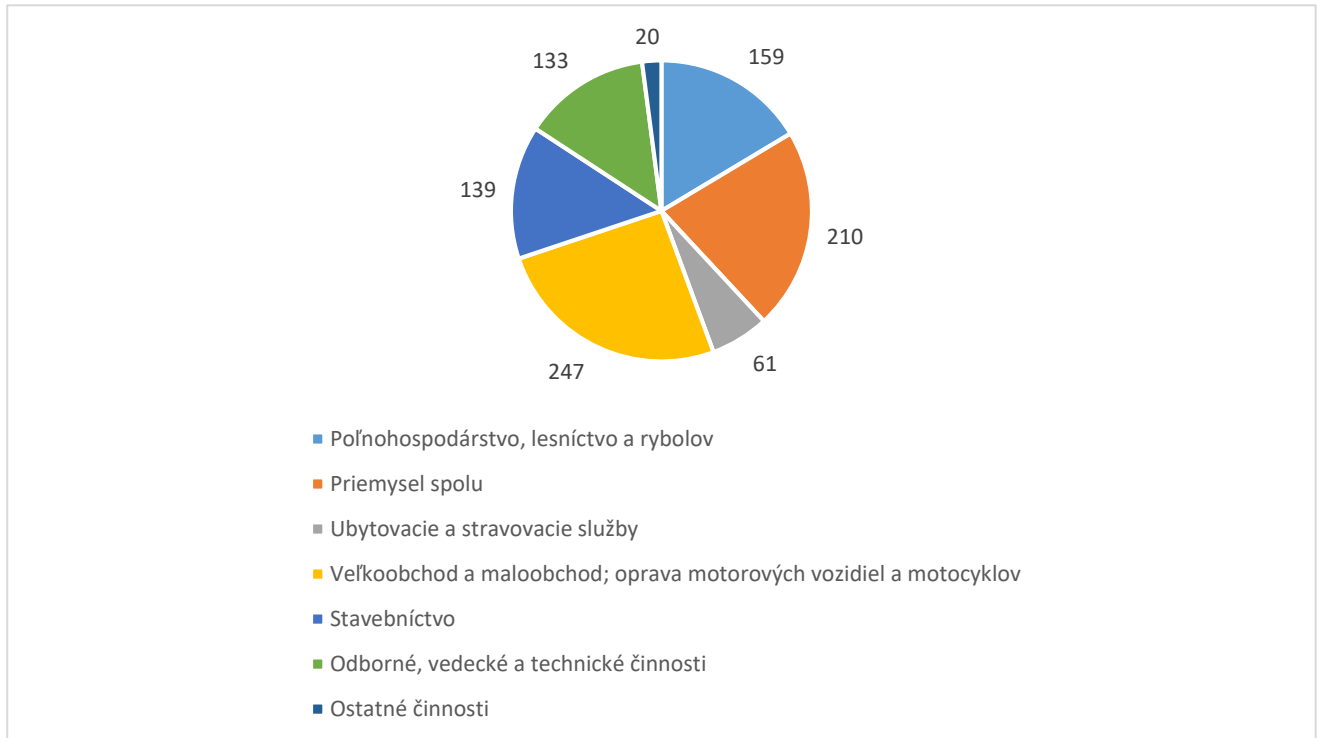

Na konci roku 2019 pôsobilo na území okresu Rožňava 1282 podnikov, teda takmer 5 % z celkového počtu podnikov evidovaných v KSK. Veľkosť podniku z hľadiska počtu zamestnancov bola zistená v 757 podnikoch, pričom 737 podnikov zamestnávalo do 49 zamestnancov a 18 podnikov zamestnávalo od 50 – 249 zamestnancov. V okrese sa nachádzajú 2 veľké podniky s počtom zamestnancov nad 250.

Počet podnikov v okrese každoročne rastie. Počet fyzických osôb - podnikateľov oproti rokom 2015 až 2019 mierne narástol, čo je opak celoslovenského klesajúceho trendu.

Z hľadiska predmetu podnikania dominuje v štruktúre podnikateľského sektora veľkoobchod a maloobchod. Cez 247 subjektov s činnosťou v oblasti veľkoobchod a maloobchod tvorí 19 %, 159 subjektov s činnosťou v oblasti poľnohospodárstvo, lesníctvo a rybolov tvorí 12 % a 210 subjektov s činnosťou v oblasti priemysel, čo tvorí 16 % a subjekty v činnosti odborné vedecké a technické činnosti tvoria 10 %.

Graf č. 14 Štruktúra podnikov podľa ekonomických činností podľa SK NACE Rev. 2 (hodnoty za rok 2021)¹⁴⁾

Najväčšou skupinou právnických osôb v riešenom území sú obchodné spoločnosti so 70 % zastúpením. Ku koncu roka 2020 bolo na území ekonomicky aktívnych 2393 podnikajúcich fyzických osôb. Samostatne zárobkovo činné osoby pôsobia najmä v priemyselnej výrobe, veľkoobchode a maloobchode, stavebníctve, poľnohospodárstve.

Medzi najvýznamnejších zamestnávateľov zamestnávajúcich najviac zamestnancov podľa údajov Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Rožňava k 31.12.2020 patria: Essity Slovakia s. r. o. - Gemerská Hôrka (spolu 827 zamestnancov), Nemocnica s poliklinikou sv. Barbory Rožňava, a. s. (spolu 502 zamestnancov), AGROTRADE GROUP spol. s r. o. – Rožňava (spolu 237 zamestnancov), Carmeuse Slovakia, s. r. o. - Slavec (spolu 213 zamestnancov), textilný závod Gemtex, a. s. Rožňava (spolu 204 zamestnancov) a MAYSER Slovakia s. r. o. (spolu 85 zamestnancov). Relatívne stabilnú pozíciu si v okrese udržiava výroba papiera a papierových výrobkov zastúpená firmami SHP Slavošovce, a. s. (spolu 234 zamestnancov) a NOTES, a. s., závod Betliar (do 100 zamestnancov), CELLTEX Hygiene s. r. o. (do 100 zamestnancov); ENERGYCO, s. r. o. (spolu 88 zamestnancov), GARAM7 s. r. o. (spolu 84 zamestnancov), atď.

Z mestských podnikov sú to Mesto Rožňava (spolu 219 zamestnancov) a Mesto Dobšiná (spolu 96 zamestnancov), zo zariadení v zriaďovateľskej pôsobnosti KSK SUBSIDIUM - Špecializované zariadenie a zariadenie pre seniorov (spolu 106 zamestnancov).

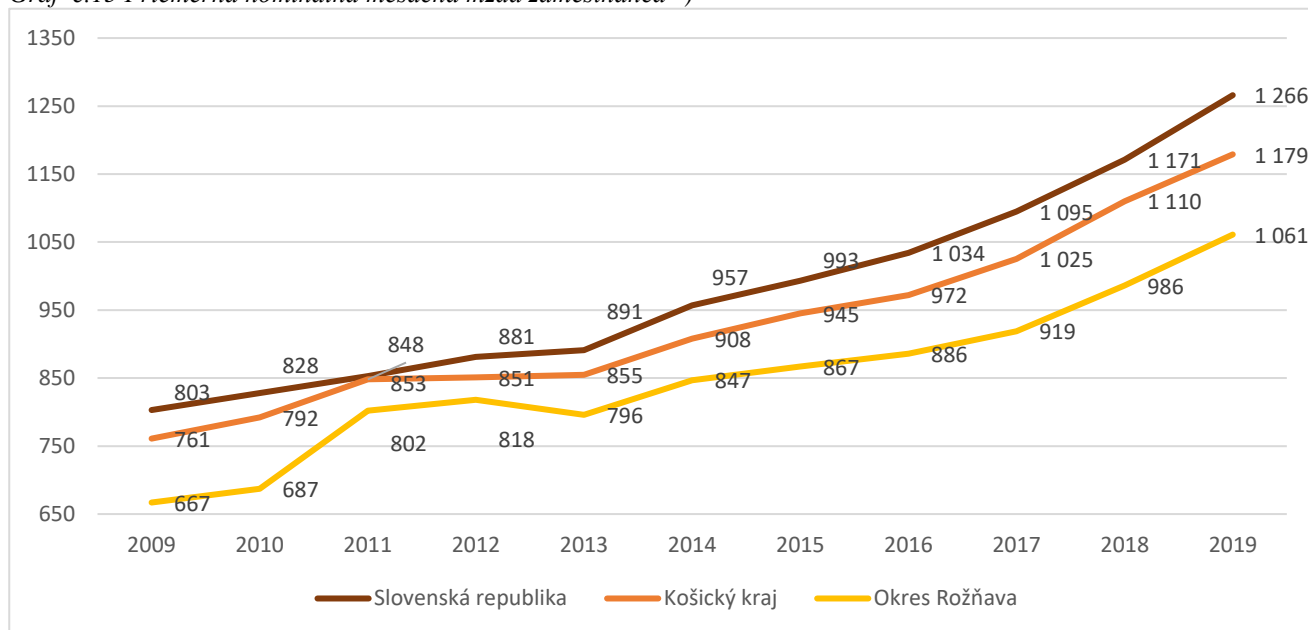
¹⁴⁾ http://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_SK_WIN/og3002rr/v_og3002rr_00_00_00_sk

K 31.12.2020 Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny Rožňava evidoval 154 voľných pracovných miest, z toho 61 vhodných pre absolventov a 8 vhodných pre občanov so ZP, pričom ako UOZ evidoval 5 219 osôb.

Priame zahraničné investície do okresu (kumulácia prílevu) Rožňava v roku 2018 dosahovali výšku 19.596,- EUR, čo bolo len 0,8 % z celkového stavu priamych zahraničných investícií v KSK. Stav priamych zahraničných investícií do okresu od roku 2013 permanentne klesá.

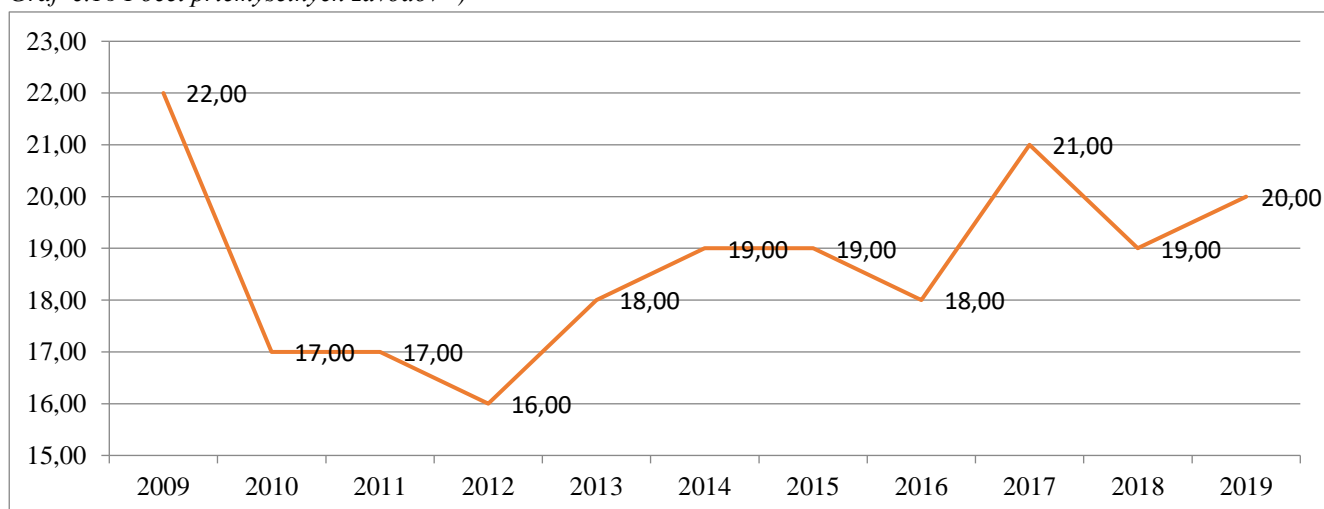
Priemerná nominálna mzda zamestnancov v okrese bola v roku 2019 na úrovni 1.061,- EUR. Bola štvrtou najnižšou v KSK. Celoslovenský priemer je 1.266,- EUR. Priemerná nominálna mzda v okrese Rožňava je na úrovni 88 % z celoslovenského priemeru.

Graf č.15 Priemerná nominálna mesačná mzda zamestnanca¹⁵⁾

V okrese Rožňava evidujeme v roku 2019 cez 20 priemyselných závodov čo predstavuje len mierny nárast oproti obdobiu pred spustením Akčného plánu rozvoja okresu Rožňava.

Graf č.16 Počet priemyselných závodov¹⁶⁾

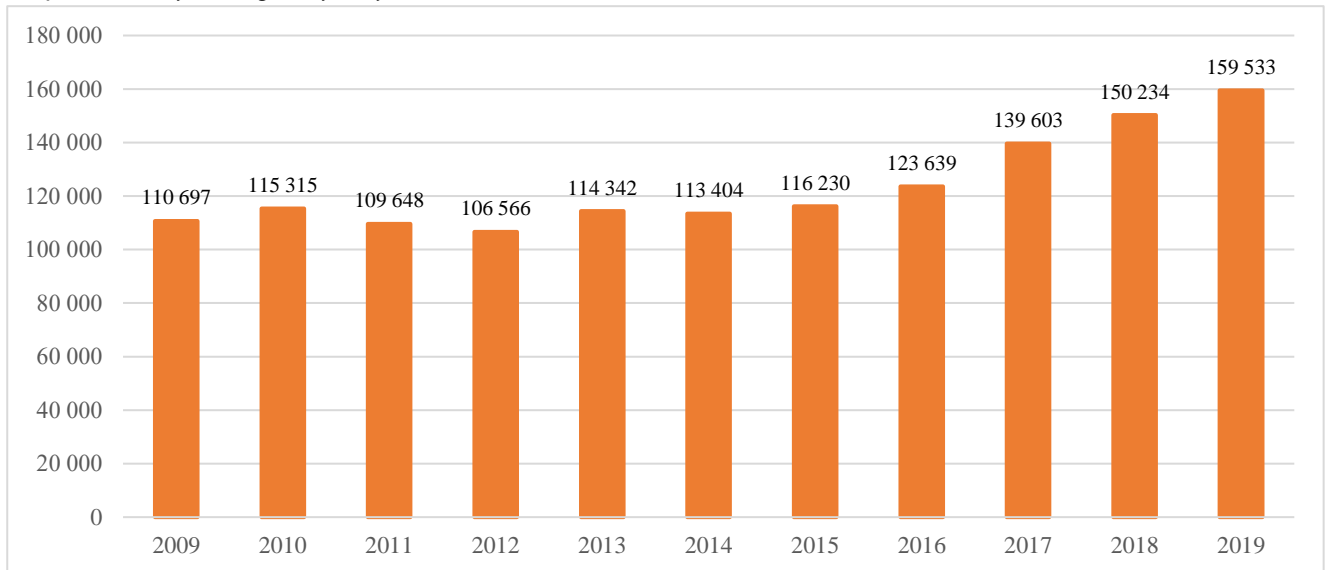

¹⁵⁾ http://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_DEM/np3110rr/v_np3110rr_00_00_00_sk.

¹⁶⁾ http://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_DEM/pm3002rr/v_pm3002rr_00_00_00_sk.

Hrubý obrat priemyselných závodov v okrese začal v období 2015 až 2019 rásť rýchlejšie než v predchádzajúcom období čo kopíruje celoslovenský trend v tejto oblasti.

Graf č.17 Hrubý obrat priemyselných závodov v okrese Rožňava (tis. Eur)¹⁷⁾

Hlavným zdrojom okresu sú nerastné suroviny, avšak ich ťažba je v útlme dlhé roky. V okrese sa nachádzajú ložiská rudných, nerudných i stavebných surovín. Medzi najvýznamnejšie patria ložiská železných rúd v Nižnej Slanej a Rožňave. Z menej významných ložísk rudných surovín možno uviesť ložisko okru v Štítniku. Zdroje rudných surovín v minulosti vytvorili podmienky pre rozvoj baníctva, na ktorom bola založená prosperita okresu.

Z nerudných surovín sú významné ložiská azbestu v Dobšinej, sadrovca a anhydritu v Bohúňove a mastenca v Gemerskej Polome. Stavebné suroviny sú v okrese zastúpené stavebným kameňom v ložiskách Čoltovo, Honce, Gombasek, Silická Brezová. V súčasnom období sa ťažba v pôvodných lokalitách stáva neefektívnou, resp. z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov sa v pripravovaných ťažobných priestoroch nerealizovala (strieborná žila v Rožňave) alebo odsunula (mastenec).

Veľkým bohatstvom sú lesy, ktoré zaberajú 60 % plochy územia. Okres má pomerne dobré podmienky pre poľnohospodársku výrobu, najmä na pestovanie obilnín. Vo vyšších polohách sa rozprestierajú lúky a pasienky, ktoré tvoria 65 % poľnohospodárskej pôdy.

V poľnohospodárstve sa okres Rožňava vyznačuje nízkym stupňom sebestačnosti. Viac ako 50 % poľnohospodárskeho pôdneho fondu zaberajú pasienky a lúky, čo pri nízkom stupni zornenia pôdy vytvára menej priaznivé výrobné podmienky. Do horskej oblasti je zaradených 34 % výmery poľnohospodárskej pôdy, do zemiakarskej 43 % a zostávajúcich 23 % do repárskej oblasti. Celkove poľnohospodárske družstvá a štátne majetky majú veľmi nízku intenzitu a produktivitu poľnohospodárskej výroby.¹⁸⁾

V okrese Rožňava sa nachádza 341 ha rybníkov a vodných plôch, čo predstavuje druhú najväčšiu výmeru v rámci SR. Najväčším obhospodarovateľom lesa v okrese Rožňava podľa počtu zamestnancov, ale aj podľa veľkosti obhospodarovanej výmery je spoločnosť Lesy Slovenskej republiky š. p., odštepny závod Rožňava, ktorý obhospodaruje výmeru 38 514 ha lesných pozemkov, čo predstavuje 55,59 %. Menšími obhospodarovateľmi lesa sú iné právnické osoby ako napr. pozemkové spoločenstvá a fyzické osoby.¹⁹⁾

¹⁷⁾ http://datacube.statistics.sk/#/view/sk/VBD_DEM/pm3002rr/v_pm3002rr_00_00_00_sk.

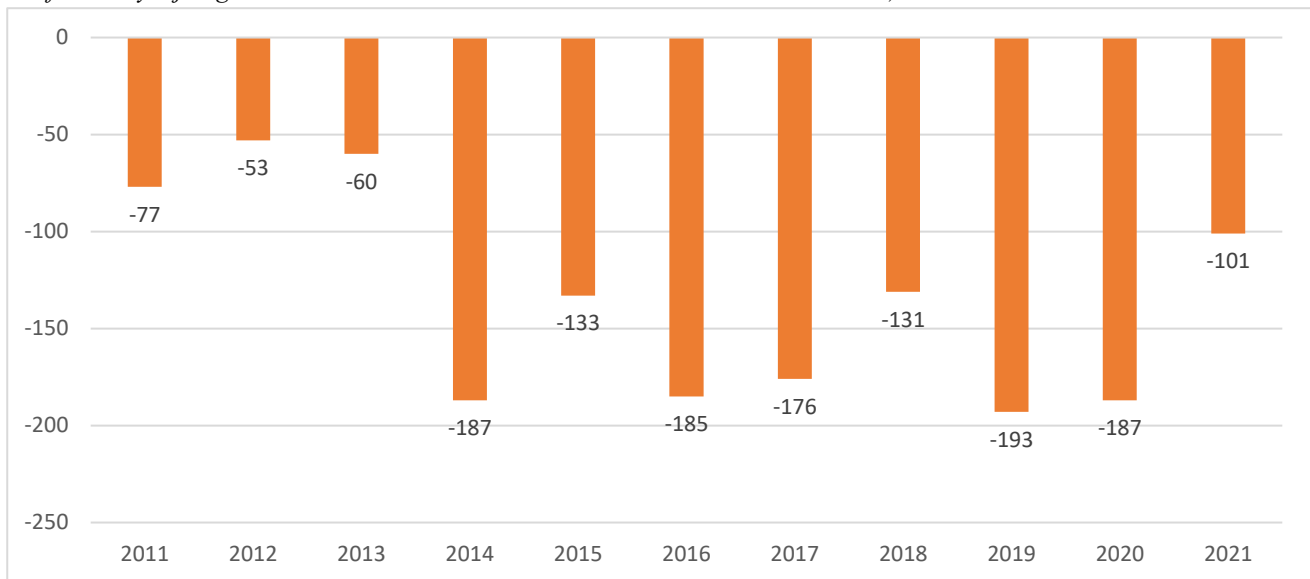
¹⁸⁾ Akčný plán rozvoja okresu Rožňava.

¹⁹⁾ Akčný plán rozvoja okresu Rožňava

1.5. Migrácia

Migrácia z okresu Rožňava zaznamenáva z dlhodobého hľadiska negatívny trend. Mimo hraníc okresu sa sťahuje každoročne väčší počet ľudí, ako do okresu prichádza, migračné saldo predstavuje dlhodobo záporné hodnoty. Z okresu sa sťahujú najmä mladí ľudia v produktívnom veku. Najčastejšie z okresu odchádzajú do susedných okresov, predovšetkým do okresu Košice. Tento nepriaznivý negatívny trend má negatívny dopad na vývoj zamestnanosti v regióne. Na nepriaznivý vývoj zamestnanosti taktiež vplýva nedostatočný počet pracovných príležitostí a podpriemerné platy, demografická skladba obyvateľstva, znížená motivácia zamestnať sa u občanov, ktorí sa zaraďujú medzi dlhodobo evidovaných UoZ so základným vzdelaním, resp. bez vzdelania, atď.

Graf č. 18 Vývoj migračného salda v okrese Rožňava v období rokov 2011 -2021²⁰⁾

Migrácia medzi okresmi a krajinami sa do veľkej miery negatívnym spôsobom viaže aj na vlastníctvo nehnuteľností. V tejto oblasti je SR krajinou s (na európske pomery) nadmerným podielom nehnuteľností v osobnom vlastníctve. V rámci krajín EU je Slovensko s podielom 90,9 % tretou krajinou v poradí s najvyšším podielom obydľí v osobnom vlastníctve.

Na základe uvedených skutočností je možné konštatovať, že migrácia osôb v produktívnom veku mimo hraníc z okresu prebieha v stále vyššej miere a to aj napriek významnej prekážke v podobe vlastníctva nehnuteľností v týchto okresoch. Ďalšie informácie k tejto téme sú uvedené v časti bývanie a infraštruktúra.

1.6. Dopravná infraštruktúra

Okres Rožňava sa nachádza v juhovýchodnej časti KSK, hraničiaci s Maďarskom (74 km), na južnej rozvojovej osi smerujúcej zo Zvolena cez Lučenec, Rimavskú Sobotu a Rožňavu do Košíc a iba 140 km od metropolitnej aglomerácie Budapešti s viac ako 3,3 mil. obyvateľmi.

Okres je prepojený na medzinárodné cestné ťahy. Okresom prechádza medzinárodný cestný ťah štátnej cesty E 571 I/16. V smere sever – juh je región prepojený na medzinárodné ťahy štátnou cestou I/67 Rožňava – Dobšiná – Stratená. Z hľadiska cestnej siete a bezpečnosti cestnej premávky je kritickým úsek cesty I/16 cez horský priechod Soroška, a to najmä v zimnom období. Výhľadové riešenie dopravných problémov tohto horského priechodu spočíva v urýchlennom vybudovaní rýchlostnej cesty R2.

²⁰⁾ http://datacube.statistics.sk/#/view/sk/VBD_DEM/om7106rr/v_om7106rr_00_00_00_sk

Cestná sieť okresu je tvorená cestami I. triedy v dĺžke 98 km; II. triedy – 90,122 km a III. triedy – 136 km. Na území okresu je 135 km železničných tratí, vedie ním 8 vlakových úsekov, z nich najdôležitejší je úsek južného železničného ťahu do Košíc. Ostatné slúžia pre miestne účely²¹.

V okrese Rožňava premávajú na základe zmluvy so spoločnosťou Eurobus a. s., Košice 2 linky MVD. Problémom je dostupnosť autobusovej dopravy do Rožňavy a z Rožňavy do okolia a za atraktivitami a cieľmi cestovného ruchu (Slovenský Kras, Gombasecká jaskyňa, Betliar a mnohé ďalšie) počas letnej turistickej sezóny cez víkendy, sviatky a dni pracovného pokoja.

Tabuľka č.5 Stav ciest v okrese podľa triedy cesty²²⁾

Stav siete cestných komunikácií k 01.01.2021 v km	
CESTY " E" pre medzinárodnú premávku	51,016
DIAĽNICE / D	0
DIAĽNICE / R	0
CESTY I. TRIEDY	94,832
CESTY II. TRIEDY	87,968
CESTY III. TRIEDY	138,488
Spolu:	321,288

Spolu je v okrese Rožňava 46 cyklotrás, ktoré majú vyše 398 km, z toho je 13 cyklotrás žltej farby s dĺžkou 63 km, 7 trás zelene farby v dĺžke 99 km, 89 km tvoria cyklotrasy modrej farby a 3 trasy červenej farby s dĺžkou 126 km.

1.7. Cestovný ruch

Cestovný ruch je významným článkom ekonomického rozvoja regiónu, pretože vytvára nové pracovné príležitosti pre skupiny obyvateľov, zvyšuje príjmy, stimuluje kapitálové investície a vytvára príležitosti pre rozvoj malých a veľkých podnikov. Stimuluje rozvoj technickej a sociálnej infraštruktúry, zlepšuje starostlivosť o životné prostredie a občiansku vybavenosť, je zdrojom príjmov obcí a regiónu. Napriek tomu, že má okres Rožňava veľmi jedinečné prírodné a kultúrne bohatstvo, nie je zatiaľ cestovný ruch oblasťou, ktorá by v dostatočnej miere a intenzite využívala svoj rozvojový potenciál.

Podľa dokumentu Regionalizácia cestovného ruchu (Ministerstvo hospodárstva SR, 2005) je okres Rožňava spolu s okresmi Rimavská Sobota a Revúca súčasťou tzv. Gemerského regiónu. Región je podľa regionalizácie cestovného ruchu na SR podľa výrazných špecifik a odlišností ďalej členený na subregión / subdestinácie: Rožňavská kotlina – Dobšinská dolina, Slovenský kras a Štítnická dolina.

²¹⁾ Akčný plán rozvoja okresu Rožňava, 2015

²²⁾ https://www.cdb.sk/files/documents/cestna-databanka/infolisty-k_mapam/rv.pdf.

Mapa č. 2 Potenciál regiónov cestovného ruchu²³⁾

Okres Rožňava ako súčasť regiónu Gemer má bohatý a jedinečný prírodný a kultúrny potenciál pre rozvoj cestovného ruchu. Prírodný potenciál reprezentujú 2 národné parky Slovenský kras a Slovenský raj, ako aj chránené územia NATURA 2000. Výnimočným je svojimi jaskyňami a podzemnými prírodnými hodnotami zapísanými v Zozname svetového prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO. Prírodné prostredie a vidiecky charakter územia okresu Rožňava sú príležitosťou pre rozvoj pešej turistiky a cykloturistiky, pre rozvoj prírodného a vidieckeho turizmu. Kultúrny potenciál predstavujú najmä historické pamiatky sústredné v meste Rožňava a v jeho blízkom okolí (Krásnohorské Podhradie - hrad Krásna hôrka, Mauzóleum, Betliar - Kaštieľ s parkom, atď.). Príležitosť pre obnovu a zatraktívnenie ponuky majú kultúrne tematické cesty Gotická cesta a Železná cesta ako súčasť produktových balíkov cestovného ruchu. Predstavia vám najvýznamnejšie a najvzácnejšie skvosty regiónu napr. vysoko na vrchu týčiaci hradný komplex alebo secesné mauzóleum.

Medzi ďalšie zaujímavosti okresu patria náučné chodníky, ktoré ponúkajú prechádzku prírodou spojenú s novými poznatkami - Náučný chodník Prielom Muráňa, Náučný chodník Krasové javy Hôrky, Náučný chodník Domica, Náučný chodník Gombasek, Náučný chodník Jaskyne Slovenského krasu – svetové prírodné dedičstvo, Náučný chodník Poklady Drnavy, Banský náučný chodník Rákoš, Náučný chodník Turecká, Čučma – banská obec. Náučný chodník na Železnej ceste, Náučný chodník Pamätihodnosti obce Betliar, Náučný chodník Gemerská Poloma, Náučný chodník Hrádok, Dedinky - Stratená križovatka gotickej a železnej cesty v raji, Náučný chodník po stopách baníctva v Dobšinej, Medený hámor - skanzen v Štítniku.

Bohaté tradície ľudovej kultúry na Gemeri sú východiskom pre rozvoj zážitkového a poznávacieho cestovného ruchu s možnosťami prepájania turistickej ponuky. Horný Gemer si ako jeden z mála regiónov zachoval autentické tradície, ktoré môžu byť jedinečnou pridanou hodnotou pri tvorbe produktov v oblasti zážitkového turizmu. Okrem toho silne rozvinutá oblasť remesiel má výrazný presah do rozvoja miestnej ekonomiky, tvorby lokálnych produkčných reťazcov, vidieckeho turizmu s ponukou vzdelávacích remeselných aktivít, certifikácie remeselných produktov a pod. Z hľadiska podujatí, je výhodou a dobrou štartovacou plochou existencia významných kultúrnych podujatí s nadregionálnym významom. Výraznú rolu tu zohráva aktívne pôsobenie obyvateľstva vo folklórnych súboroch a skupinách.

²³⁾ Regionalizácia cestovného ruchu v SR, 2005.

Ponuku regiónu dopĺňajú aj možnosti letných aj zimných športov. Rekreačno-športové vyžitie ponúka letné kúpalisko, zimný štadión, športová hala a futbalové ihrisko. Areál kúpaliska bol postavený v roku 1981 s veľkým plaveckým bazénom s rozmermi 50 x 25 m a hĺbkou 1,2 – 4 m, pri ktorom sa nachádza i skokanská veža, okrem toho tri detské bazény. V areáli kúpaliska sa nachádzajú tenisové kurty, ihriská na plážový volejbal, minigolf a ďalšie športy. Návštevníkom sú k dispozícii bufety i hygienické zariadenia. Kúpalisko spravujú Technické služby mesta Rožňava. Návštevnosť v sezóne je v priemere 20 000 návštevníkov. V súčasnosti si kúpalisko vyžaduje rekonštrukciu, modernizáciu a zatraktívnenie. Nevyhnutnú rekonštrukciu si vyžaduje najmä plavecký bazén, nakoľko dochádza k úniku bazénovej vody, čo spôsobuje zvýšený nárast prevádzkových nákladov. Existujúce detské bazény si taktiež vyžadujú rekonštrukciu a rozšírenie detských atrakcií.

Zimné strediská sa sústreďujú v severnej časti okresu. Vhodné podmienky pre zimné športy v strediskách vybavených osobnými horskými dopravnými zariadeniami sú na Dedinkách, v Dobšinej, v Rejdovej - Vršok, vo Vyšnej Slanej.

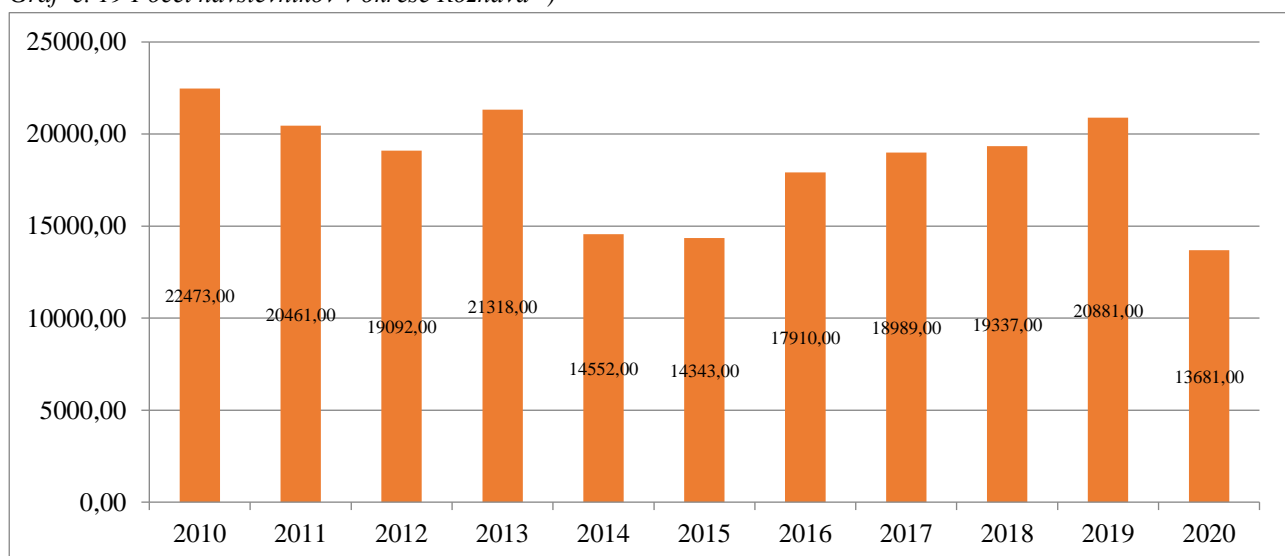
Z hore uvedených dôvodov bude potrebné zamerať sa v nasledujúcom období najmä na zvyšovanie kvality poskytovaných služieb, zlepšenie informačného systému a najmä rozširovanie ponuky, tvorbu produktov v cestovnom ruchu a posilnenie propagačných a marketingových aktivít, zvýšenie odbornosti aktérov v cestovnom ruchu, zintenzívnenie komunikácie s podnikateľmi v tomto segmente, budovanie partnerstiev.

Jedným z hlavných strategických cieľov je prilákať turistov do regiónu a udržať ich tu čo najdlhšie, a to skvalitnením, dobudovaním a zviditeľnením prírodného, historického a ľudského potenciálu územia za účelom skvalitnenia služieb a atraktívnosti regiónu.

Ubytovacie zariadenia v okrese Rožňava tvoria 18 % z celkového počtu ubytovacích zariadení v KSK. Z celkového počtu návštevníkov v kraji tvorili návštevníci v okrese Rožňava len 6 %. V okrese sa nachádza 67 ubytovacích zariadení s celkovou kapacitou lôžok 1475. Počet návštevníkov v týchto zariadeniach bol v roku 2020 v absolútnych číslach – 13 681 osôb. Počet prenocovaní návštevníkov tvoril 36 996.

Z hľadiska kapacít a výkonov ubytovacích zariadení možno konštatovať, že vzhľadom na veľkosť okresu Rožňava je cestovný ruch v porovnaní s ostatnými okresmi rozvinutý veľmi slabo. Návštevnosť začala postupne rásť od roku 2016, no v roku 2020 sa aj vplyvom pandémie prepadla na najnižšiu hodnotu za posledných 10 rokov, čo je v protiklade so všeobecným trendom zvýšenia miery turistického ruchu v rámci Slovenska v sezóne 2020.

Graf č. 19 Počet návštevníkov v okrese Rožňava²⁴⁾

²⁴⁾ http://datacube.statistics.sk/#/view/sk/VBD_SK_WIN/cr3002rr/v_cr3002rr_00_00_00_sk.

Sú tu vytvorené všetky predpoklady k úspešnému rozvoju cestovného ruchu. Región má možnosť stať sa obľúbeným miestom pre výlety. K tomu však musia byť vytvorené vhodné podmienky. Základom je dobudovaná infraštruktúra ako aj propagácia a informovanosť.

1.8. Bývanie a infraštruktúra

Domácnosti v KSK vykazujú na základe štatistických zisťovaní o príjmoch a životných podmienkach nadpriemerný podiel výdavkov na bývanie z celkových čistých výdavkov v porovnaní s priemerom za SR. Rovnako aj tu platí slovenský trend zvyšovania podielu obydľí v osobnom vlastníctve. Na území okresu prevláda zástavba s priemernou obytnou plochou bytu 57 m², v roku 2020 sa v okrese Rožňava dokončilo 120 bytov.

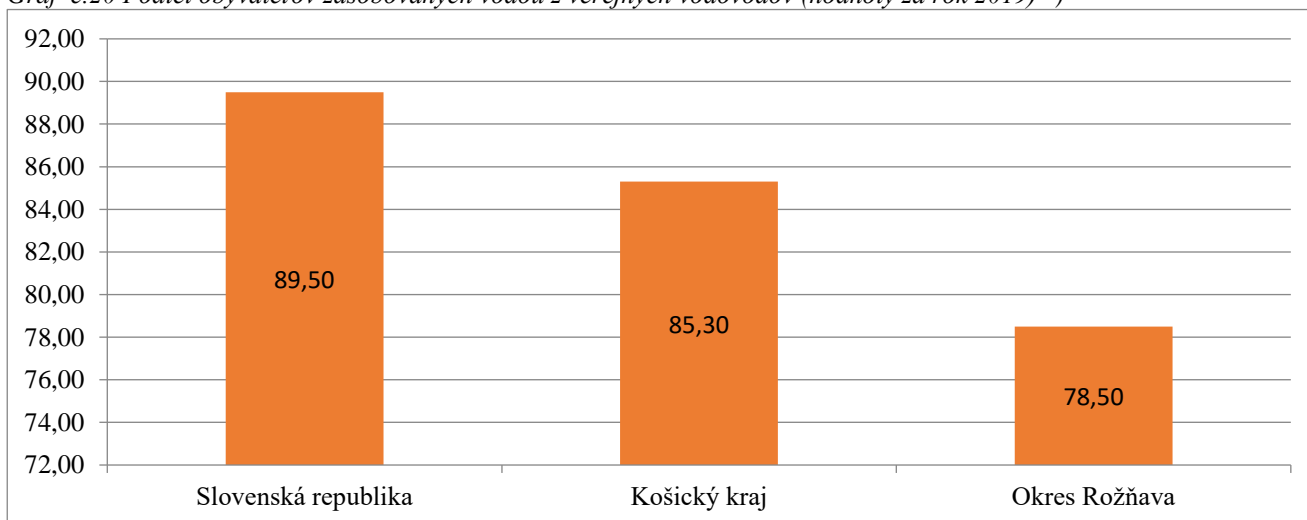
Vybudovaný verejný vodovod v okrese Rožňava malo v roku 2019 iba 78,5 % obyvateľov, čo je pod mierou pokrytia vodovodom v KSK, kde zaznamenávame až 85,3 % pripojenosť. Miera pripojenosti k vodovodu v slovenskej republike je 89,5 %. Približne 21 % obyvateľov okresu Rožňava nemá zabezpečený prístup ku kvalitnej pitnej vode.

Z celkového počtu 62 obcí okresu Rožňava je možnosť zásobovania obyvateľstva pitnou vodou zabezpečená v 50 obciach, v 2 obciach je vodovod vybudovaný, ale hneď po uvedení do prevádzky bol tento zakonzervovaný. Ako zdroje vody pre verejné vodovody sú v celej južnej časti okresu využívané krasové vody, ktorých výdatnosť a kvalita je premenlivá, silne závislá na množstve zrážok.²⁵⁾

Chýbajúce zásobovanie pitnou vodou je v obciach Jovice, Brzotín, Kružná, Rakovnica, Krásnohorská Dlhá Lúka, Lipovník. V obciach, v ktorých nie je verejný vodovod, sú obyvatelia zásobovaní vodou z individuálnych zdrojov – studní.

Najvýznamnejšie zastúpenie služieb v regióne je v meste Rožňava. Mesto je vybavené škálou zariadení lokálneho, mestského, okresného a regionálneho významu v oblasti školstva, zdravotníctva, kultúry, telovýchovy a športu, sociálnej starostlivosti, ako aj zariadení obchodu a služieb. Základná vybavenosť je vyhovujúca. Rýchlo sa rozvíjajú také druhy veľkoobchodu, maloobchodu a služieb, ktoré pokrývajú denné potreby občanov. V priemyselnej štruktúre okresu má zastúpenie strojársky priemysel, textilný priemysel (výroba pleteného a bavlneného ošatenia), výroba hygienických výrobkov, papierenská výroba (výroba zošitov), potravinárska výroba.

Graf č.20 Podiel obyvateľov zásobovaných vodou z verejných vodovodov (hodnoty za rok 2019)²⁶⁾

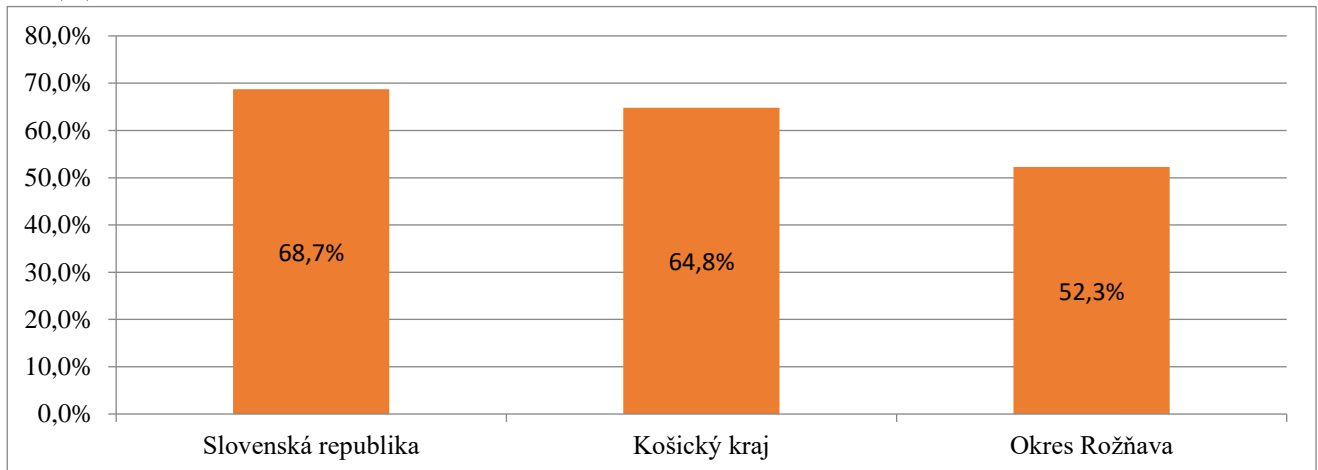

²⁵⁾ Výročná správa Regionálneho úradu verejného zdravotníctva Rožňava za rok 2018.

²⁶⁾ http://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_SK_WIN/vh3001rr/v_vh3001rr_00_00_00_sk.

V rámci okresov Košického kraja vykazuje 1 zo 4 najnižších úrovní napojenia na verejnú kanalizáciu aj okres Rožňava. Na verejnú kanalizáciu s čistiarnou odpadových vôd bolo v roku 2019 pripojených 52,3 % obyvateľov okresu, čo je až o 12,5 % menej oproti miere pripojenosti v KSK a takmer o 16,4 % menej oproti miere pripojenosti SR. Napojenie domácností na kanalizáciu a čistiarne odpadových vôd je len cca 52 %.

Graf č. 21 Podiel obyvateľov napojených na verejnú kanalizačnú sieť s čistiarnou odpadových vôd (hodnoty za rok 2019)²⁷⁾

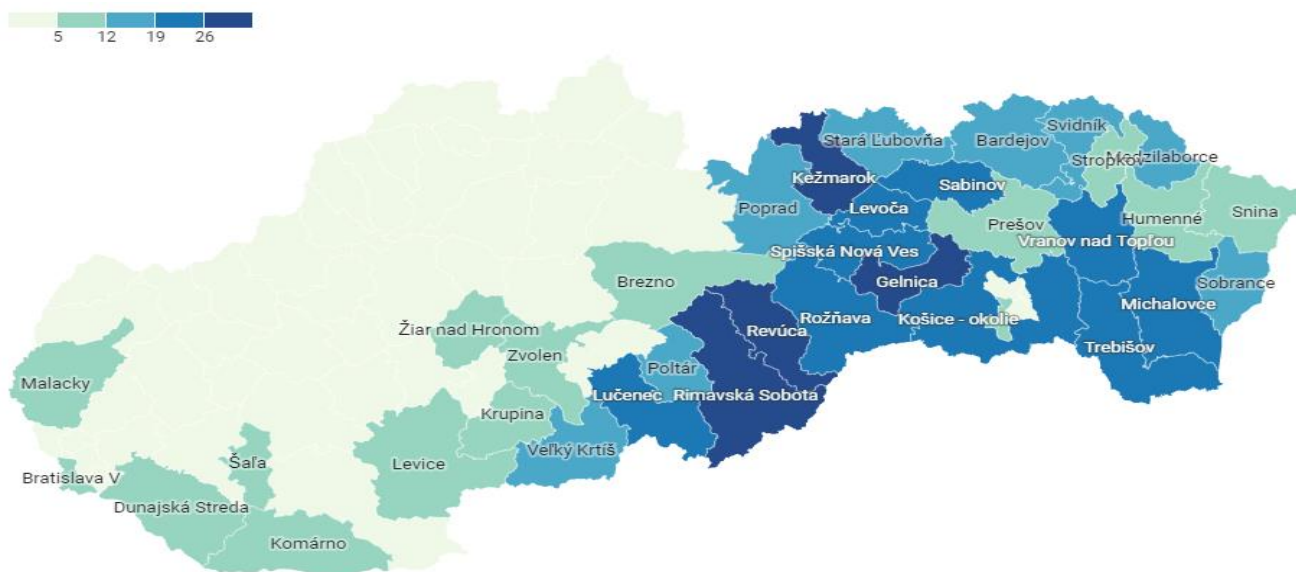
1.9. Marginalizované komunity a sociálne služby

V okrese sú (okrem majoritnej slovenskej s 61%) zastúpené ďalšie 2 národnosti, maďarská s 24 % zastúpením a rómska s 5 % zastúpením (podľa údajov uvádzaných ŠÚSR v roku 2019).

Na základe kvalifikovaného odhadu z Atlasu rómskych komunít 2019 je rómske obyvateľstvo v okrese zastúpené podielom 32 %. Až 16 % obyvateľov okresu žije v takzvaných MRK. Ide o lokality v ktorých žijú obyvatelia kategorizovaní pri zbere dát zástupcami obce ako Rómovia v podmienkach koncentrovanej chudoby, to znamená deprivácií v oblasti typu a kvality bývania, pokrytia základnou infraštruktúrou ako aj dostupnosti verejných služieb.

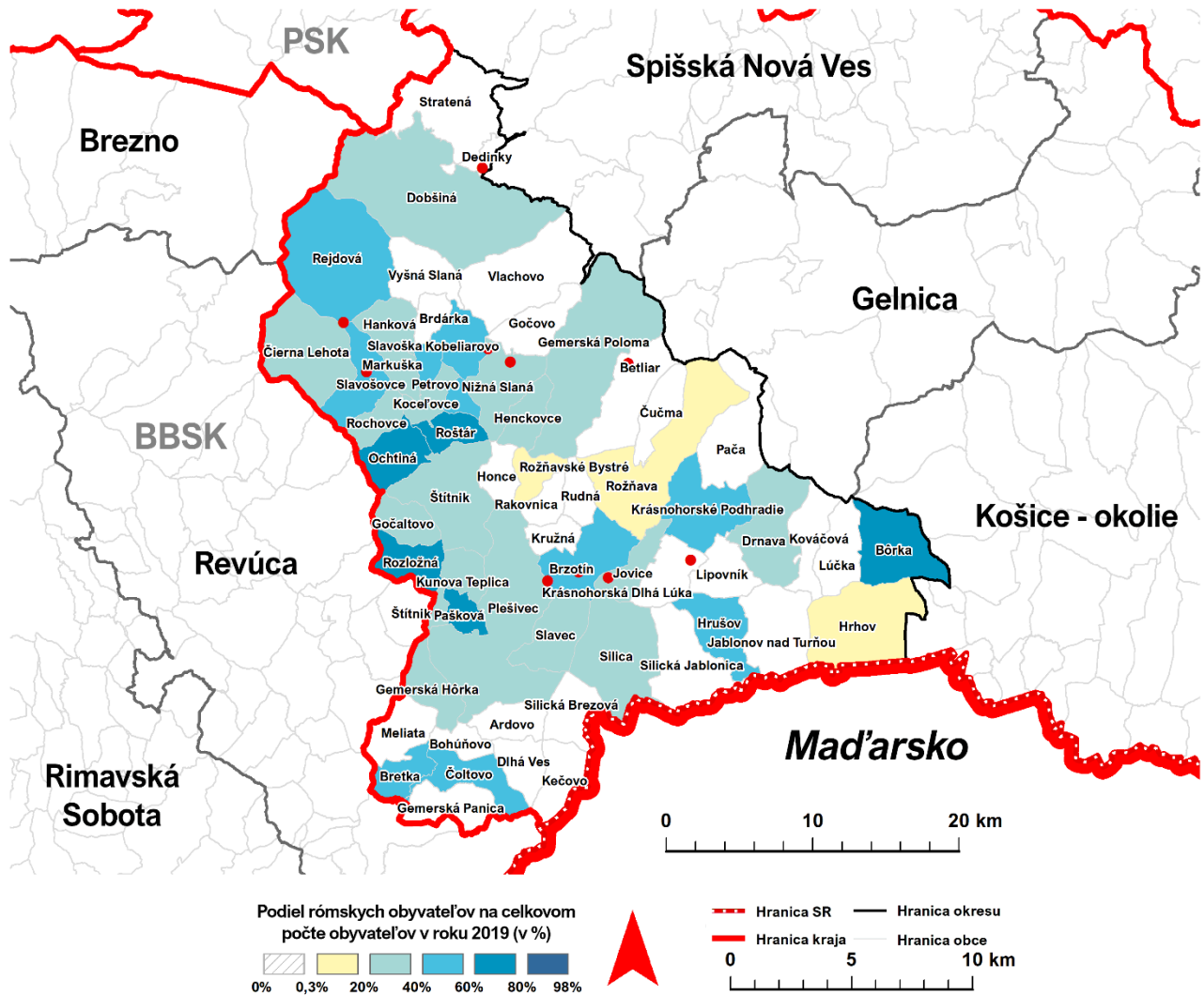
²⁷⁾ http://datacube.statistics.sk/#!/view/sk/VBD_SK_WIN/vh3001rr/v_vh3001rr_00_00_00_sk.

Mapa č. 3 Podiel rómskeho obyvateľstva na obyvateľstve okresov SR²⁸⁾

Mapa č. 4 Podiel rómskeho obyvateľstva na celkovej počte obyvateľov okresu Rožňava v roku 2019 (spracované na základe údajov z Atlasu rómskych komunit 2019)

²⁸⁾ <https://www.minv.sk/?atlas-romskych-komunit>.

Z celkového počtu 62 obcí okresu bolo do Atlasu rómskych komunít zaradených 36 obcí, čo indikuje že takmer 58 % obcí v okrese Rožňava disponuje časťami, ktoré sú na tom z hľadiska dostupných indikátorov kvality života ešte horšie ako je štandardom u ich bežných obyvateľov. Z uvedených 36 obcí je 15 takých, kde marginalizované rómske obyvateľstvo tvorí 50 % celkového obyvateľstva a viac. Ide o 24 % obcí v okrese. Najväčšie marginalizované komunity žijú v obciach Bôrka, Pašková, Rozložná a Roštár.

Sociálne služby v okrese Rožňava

Na území mesta Rožňava sú poskytované sociálne služby mestom a viacerými subjektmi a zriaďovateľmi. V porovnaní s inými mestami v KSK, v Rožňave pôsobí veľa zariadení s regionálnou až celoslovenskou pôsobnosťou s poskytovaním širokej škály sociálnych služieb pre rôzne cieľové skupiny detí i dospelých.

Mesto Rožňava: terénna sociálna práca, Stredisko osobnej hygieny a prácovne, domáca opatrovateľská služba, požičiavanie pomôcok, odľahčovacia služba, jedno denné centrum, služby pre deti a mladistvých v sociálnoprávnej ochrane a sociálnej kuratele, krízové ubytovanie pre bezdomovcov.

Košický samosprávny kraj: pobytové zariadenia SUBSIDIUM - špecializované zariadenie a zariadenie pre seniorov Rožňava, Zariadenie podporovaného bývania, JASANIMA - Domov sociálnych služieb Rožňava, Domov sociálnych služieb Amalia (organizačná súčasť domova sociálnych služieb Jasanima).

Slovenský Červený kríž Rožňava: domáca opatrovateľská služba, prepravná služba, vývarovňa Senior, zariadenie opatrovateľskej služby, Dom humanity G. Bergera.

Diecézna charita Rožňava: špecializované sociálne poradenstvo, domáca opatrovateľská služba, nízkoprahové denné centrum, útulok.

Ostatní poskytovatelia sociálnych služieb:

- Barborka hypericum n. o., Rožňava;
- Dominika, n. o. - krízové stredisko;
- Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska, o. z.;
- Zväz postihnutých civilizačnými chorobami, o. z.;
- Slovenský zväz telesne postihnutých, o. z.;
- Jednota dôchodcov na Slovensku, Mestská organizácia v Rožňave;
- OZ REHAMENTA Rožňava;
- Zariadenie pre seniorov Juraja Schoppera, n. o., Rožňava - Huta;
- Denný stacionár v ZPS Juraja Schoppera, n. o., Rožňava - Huta;
- Zariadenie pre seniorov FOR REGION, n. o., Rožňava – Nadabula;
- Zariadenie pre seniorov Zálesák, n.o.;
- Dom seniorov Rejdová n.o., atď.

Organizácie realizujúce služby pre rómske komunity v meste Rožňava:

- Univerzus, o. z.;
- Roma Lavuta, o. z.;
- Občianske združenie Rozkvet pre ľudí;
- Kamas Pes, o. z.;
- Kultúrno Výchovné Občianske Združenie Roma Slaná SR, o. z. – Komunitné centrum;
- Združenie pre rozvoj rómskej kultúry v okrese Rožňava, o. z.

Tabuľka č. 6 Sociálne služby v obciach v Atlase rómskych komunít 2019²⁹⁾

Obec	Počet obyvateľov	Podiel Rómov	Nízkoprahové denné centrum	Integračné centrum	Komunitné centrum	Ubytovňa	Zariadenie núdzového bývania	Nocľaháreň	Útulok	Domov „na pol ceste“	Stredisko osobnej hygieny	Práčovňa	Opatrovateľská služba
Bôrka	581	71%-80%	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
Bretka	401	41%-50%	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
Brzotín	1323	41%-50%	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
Čierna Lehota	636	31%-40%	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
Čoltovo	480	41%-50%	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
Dobšiná	5107	31%-40%	Nie	Nie	Áno	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Áno
Drnava	712	31%-40%	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
Gemerská Hôrka	1285	31%-40%	Nie	Nie	Nie	Áno	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Áno
Gemerská Poloma	1965	21%-30%	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Áno
Gočaltovo	235	21%-30%	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
Hanková	77	31%-40%	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
Henckovce	432	21%-30%	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
Hrhov	1064	1%-10%	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Áno
Hrušov (RV)	340	41%-50%	Nie	Nie	Nie	Áno	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Áno
Jovice	733	21%-30%	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
Kobeliarovo	480	41%-50%	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
Kocefovce	243	31%-40%	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
Krásnohorské Podhradie	2724	51%-60%	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Áno	Áno	Nie
Kunova Teplica	720	31%-40%	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie

²⁹⁾ <https://www.minv.sk/?atlas-romskych-komunit>

Markuška	132	31%-40%	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
Nižná Slaná	1225	31%-40%	Nie	Nie	Áno	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
Ochtiná	554	61%-70%	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
Pašková	354	71%-80%	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
Petrovo	103	41%-50%	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
Plešivec	2289	21%-30%	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Áno
Rejdová	744	41%-50%	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
Rochovce	325	31%-40%	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie
Roštár	614	71%-80%	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Nie	Áno

V obciach, v ktorých žijú obyvatelia MRK sú v minimálnej miere zastúpené sociálne služby. Ďalšie špeciálne služby zamerané na prácu príslušníkov marginalizovaných komunit a s marginalizovanými komunitami tiež nie sú samozrejmosťou.

1.10. Zhrnutie analýzy hospodárskeho, sociálneho a demografického stavu okresu

Najvýznamnejšie faktory ovplyvňujúce rozvoj okresu vyplývajúce z analýzy hospodárskeho, sociálneho a demografického stavu okresu podľa jednotlivých oblastí:

a) Demografická štruktúra

- Počtom obyvateľov sa okres zaraďuje medzi stredne veľké okresy SR.
- Okres Rožňava je spomedzi okresov KSK okresom s nižším percentuálnym podielom osôb v predproduktívnom veku 16,56 % v porovnaní s priemerom KSK (17,16 %).
- Vysoký podiel obyvateľstva v produktívnom veku.
- Z hľadiska podielu osôb v poproduktívnom veku sa okres radí do priemeru v rámci SR.

b) Nezamestnanosť

- Nevhodná kvalifikačná štruktúra a nízka vzdelanostná úroveň UoZ.
- Nezamestnanosť marginalizovaných ľudí ohrozenými sociálnou exklúziou, nízko-kvalifikovaní ľudia, alebo ľudia bez kvalifikácie, dlhodobo nezamestnaní.
- Slabá podpora podnikateľského prostredia, vrátane sociálnej ekonomiky.

c) Vzdelávanie

- Vyšší podiel obyvateľov so stredoškolským vzdelaním.
- Podiel UoZ s nedokončeným základným vzdelaním a ukončeným základným vzdelaním tvorí 48 % UoZ.

d) Podnikateľské prostredie a príjmy

- Potenciál pre rozvoj poľnohospodárstva a lesníctva;
- Významné ložiská nerudných surovín – pozastavená ťažba z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov.
- Prítomnosť veľkých podnikov – zamestnávajú vysoký počet obyvateľov okresu.
- Nižšia priemerná mesačná nominálna mzda v porovnaní s celoslovenským priemerom.

e) Migrácia

- Migrácia z okresu Rožňava zaznamenáva z dlhodobého hľadiska negatívny trend.
- Odliv vysokokvalifikovanej pracovnej sily mimo región a do zahraničia.

f) Cestná infraštruktúra

- Absencia diaľnice, zlý technický stav ciest I. triedy;
- Okres je prepojený na medzinárodné cestné ťahy - štátna cesta E 571 I/16 a I/67 Rožňava – Dobšiná – Stratená.
- Problémová dostupnosť autobusovej dopravy do Rožňavy a z Rožňavy do okolia a za atraktivitami a cieľmi cestovného ruchu (Slovenský Kras, Gombasecká jaskyňa, Betliar a mnohé ďalšie) počas letnej turistickej sezóny cez víkendy, sviatky a dni pracovného pokoja.

g) Cestovný ruch

- Vysoký prírodný a kultúrny potenciál pre rozvoj cestovného ruchu - 2 národné parky Slovenský kras a Slovenský raj, jaskyne a podzemné prírodné hodnoty zapísané v Zozname svetového prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO, rozvoj pešej turistiky a cykloturistiky, rozvoj vidieckeho turizmu, najmä historické pamiatky sústredné v meste Rožňava a v jeho blízkom okolí - Krásnohorské Podhradie - hrad Krásna hôrka, Mauzóleum, Betliar - Kaštieľ s parkom, atď., kultúrne tematické cesty Gotická cesta a Železná cesta.
- Vysoký počet ubytovacích zariadení rôzneho typu.
- Športovo-rekreačné vyžitie – letné kúpalisko a zimný štadión v meste Rožňava.

- Potenciál pre skvalitnenie poskytovaných služieb a dobudovanie potrebnej infraštruktúry cestovného ruchu.

h) Bývanie a infraštruktúra

- Nedostatočná občianska vybavenosť v obciach.
- Nízka napojenosť na verejný vodovod a na verejnú kanalizáciu.

i) Marginalizované komunity a sociálne služby

- Vysoké zastúpenie rómskeho obyvateľstva (32 %).
- V 15 obciach z 36 obcí nachádzajúcich sa v Atlase rómskych komunit marginalizované rómske obyvateľstvo tvorí 50 % celkového obyvateľstva a viac.
- Zlé životné podmienky znevýhodnených skupín obyvateľstva vrátane marginalizovaných rómskych komunit.
- Nedostatočné pokrytie sociálnymi službami a sociálnymi službami pre marginalizované komunity v obciach s vysokým zastúpením MRK - záujem obyvateľov o sociálne služby.
- Absencia komunitných centier a komunitných aktivít.

2. IMPULZY K VYPRACOVANIU PLÁNU ROZVOJA NRO ROŽŇAVA

V rámci prípravy Plánu rozvoja NRO Rožňava bola vytvorená expertná pracovná skupina, vytvorenie ktorej iniciovalo MIRRI SR a členmi ktorej boli aj zástupcovia Okresného úradu Rožňava, Úradu KSK, zástupcovia samospráv okresu Rožňava, zástupcovia mikroregiónov a ďalších sociálno-ekonomických partnerov v území. Touto pracovnou skupinou a jej členmi boli identifikované nasledovné potenciály rozvoja v okrese Rožňava. Zároveň boli identifikované problémy a výzvy, ktoré sú považované za potenciálne prekážky v rozvoji okresu Rožňava. Problémy okresu (potenciálne prekážky rozvoja) sú zoskupené do oblastí na základe logickej súvislosti. V rámci jednotlivých kategórií sú problémy zoradené na základe prioritizácie zástupcami socio-ekonomických partnerov (členmi expertnej pracovnej skupiny).

Tabuľka č. 7 Potenciály rozvoja a problémy a výzvy identifikované ako potencionálne prekážky v rozvoji

OBLASŤ	POTENCIÁLY ROZVOJA	PROBLÉMY A VÝZVY
Zamestnanosť a podnikanie	Dostatok mladej a vzdelanej pracovnej sily.	Vysoká miera nezamestnanosti .Vysoký podiel nízko kvalifikovanej pracovnej sily so slabými pracovnými návykmi, migrácia mladej a vzdelanej pracovnej sily za prácou mimo okres.
	Prítomnosť konkurencieschopných malých a stredných firiem v rôznych odvetviach.	Nepriaznivá štruktúra UoZ: dlhodobá nezamestnanosť, štruktúra UoZ podľa vzdelania.
	Potenciál tvorby nových pracovných miest v oblasti sociálneho podnikania	Nízka dostupnosť pracovných príležitostí v okrese, nutnosť odchádzať za prácou.
	Potenciál tvorby nových pracovných miest v oblasti poľnohospodárstva, lesného hospodárstva	Nedostatok pracovných príležitostí v oblasti využitia manuálnej práce (pre uplatnenie nízko kvalifikovanej pracovnej sily) – v stavebníctve, údržbe verejných priestranstiev, jednoduchá výroba, práce v poľnohospodárstve.
	Tradície umeleckej a remeselnej výroby.	
	Dostatok pracovnej sily, ktorú je možné využiť pri zlepšovaní infraštruktúry a podmienok pre život v rámci marginalizovaných komunit aj majority; prítomnosť organizácií, ktoré pracujú s MRK.	Slabé pracovné návyky, najmä u MRK. Vysoká nezamestnanosť v území s vysokým zastúpením rómskej komunity.
	Prítomnosť konkurencieschopných malých a stredných firiem v rôznych odvetviach.	Nízka podpora podnikateľských subjektov a subjektov sociálnej ekonomiky. Nedostatok kapitálu na rozvoj podnikateľských činností
	Existencia registrovaných integračných sociálnych podnikov, možnosť využitia	Nedostatočný počet integračných sociálnych podnikov, v ktorých by mohli získať zamestnanie a zručnosti

	dobrych príkladov pre rozširovanie činnosti sociálnych podnikov a vytváraní nových.	osoby s nízkym vzdelaním.
Cestovný ruch	Jedinečný potenciál prírodných, kultúrnych a historických daností okresu, potenciál na rozvoj vidieckeho cestovného ruchu	Nedostatok doplnkovej infraštruktúry cestovného ruchu - multifunkčné ihriská, detské a workoutové ihriská, vyhliadkové veže, altánky, oddychové zóny, rybníky a podobne. Nedostatočné využitie potenciálu v oblasti cestovného ruchu a agroturistiky.
	Existencia významných kultúrnych podujatí s nadregionálnym významom	
	Geografická poloha a blízkosť hranice s Maďarskom	Nedostatočná prepojenosť (sieťovanie) subjektov pôsobiacich v cestovnom ruchu.
Doprava a dostupnosť	Zlepšenie a rozvoj dopravnej infraštruktúry	Zlepšenie dostupnosti okresu s následným zviditeľnením pre potenciálnych investorov a návštevníkov.
	Prepojenie na medzinárodné cestné ťahy – štátna cesta E 571 I/16 a I/67	Slabá dostupnosť ekonomických centier, sociálnych služieb a komunitných aktivít najmä pre seniorov, slabá dostupnosť tovarov a služieb.
	Vhodné podmienky (prírodné a kultúrno-historické) pre budovanie tematických cyklotrás a náučných chodníkov.	Problematická dostupnosť autobusovej dopravy do a z Rožňavy, do okolia a za atraktivitami a cieľmi cestovného ruchu (Slovenský Kras, Slovenský Raj, Betliar a. i.)
Vzdelávanie	Školská infraštruktúra dostatočne zastúpená sieťou materských, základných a stredných škôl, detašovaným pracoviskom vysokej školy.	Nízka úroveň vzdelania najmä v MRK - vysoký počet žiakov so základným vzdelaním, resp. s neukončeným úplným základným vzdelaním (9. ročníkom). Malá účasť detí z MRK na predprimárnom vzdelávaní – nedostatočné kapacity, neochota rodičov.
	Inovatívny potenciál odborného školstva, ktorý je potrebné zosúladiť s dopytom na trhu práce a s regionálnou ekonomikou.	Nedostatok možností duálneho vzdelávania v spolupráci s komunálnymi, či súkromnými podnikmi v okrese, nedostatočná podpora duálneho vzdelávania.

<p>MRK a sociálne podnikanie</p>	<p>Existencia registrovaných integračných sociálnych podnikov, možnosť využitia príkladov dobrej praxe pre rozširovanie činnosti sociálnych podnikov a vytváraní nových;</p> <p>dostatok pracovnej sily, ktorú je možné využiť pri zlepšovaní infraštruktúry a podmienok pre život v rámci marginalizovaných komún aj majority;</p> <p>prítomnosť organizácií, ktoré pracujú s MRK.</p>	<p>Vysoké zastúpenie rómskeho obyvateľstva s nízkym stupňom vzdelania, marginalizácia a diskriminácia MRK väčšinou populáciou..</p> <p>Zlé životné podmienky znevýhodnených skupín obyvateľstva vrátane MRK</p> <p>Nedostatočné pokrytie sociálnymi službami pre vylúčené obyvateľstvo najmä v lokalitách s vysokým zastúpením MRK, absencia komunitných aktivít</p>
<p>Bývanie</p>	<p>Zlepšenie dostupnosti nájomného bývania, sociálneho bývania a podpora individuálnej bytovej výstavby, zlepšenie obslužnosti a atraktivity obcí, zlepšenie environmentálnej infraštruktúry</p>	<p>Nízka podpora svojpomocnej výstavby v MRK, nízky štandard bývania najmä u MRK, nedostatok nájomných a sociálnych bytov, absencia kvalitného cestného napojenia.</p>
<p>Základná infraštruktúra</p>	<p>Podpora obecného podnikania, zlepšenie atraktivity území obcí a miest. Skvalitnenie a zlepšenie dostupnosti sociálnych služieb a zdravotnej starostlivosti</p>	<p>Odpadové hospodárstvo - nedostatočná miera triedenia odpadov, nedostatočná sieť zberných dvorov, nelegálne skládky odpadu.</p> <p>Nedobudovaná sieť vodovodov, kanalizácie.</p> <p>Nízka dostupnosť sociálnych služieb.</p> <p>Nízka dostupnosť zdravotníckych centier.</p> <p>Nízka dostupnosť občianskej vybavenosti.</p> <p>Zlý stav a absencia športových a detských ihrísk.</p>
<p>Demografické problémy</p>	<p>Zlepšenie sociálnej situácie obyvateľov, podpora vzdelávania, zamestnanosti, dostupnosť bývania a environmentálnej infraštruktúry</p>	<p>Migrácia mladých ľudí z okresu.</p> <p>Starnutie obyvateľstva v okrese.</p>

Administratívne problémy regionálneho rozvoja	Fungujúce lokálne partnerstvá, spolupráca s Riadiacim výborom, vytváranie podmienok na pracovné stretnutia, výmenu skúseností zverejňovanie príkladov dobrej praxe	Podpora len vytvárania pracovných miest, nie udržania.
		Nedostatočná propagácia výziev pre získanie príspevkov.
		Nejasné pravidlá rozdeľovania dotácií.

3. NÁVRHY OPATRENÍ A ÚLOH NA ZABEZPEČENIE REALIZÁCIE A PLNENIA PLÁNU ROZVOJA NRO ROŽŇAVA

Návrh opatrení a úloh na zabezpečenie realizácie a plnenia Plánu rozvoja NRO Rožňava má za cieľ zabezpečiť vysokú efektívnosť čerpania regionálneho príspevku na podporu najmenej rozvinutých okresov so zreteľom na podporu projektov s vyššou pridanou hodnotou. Hlavným cieľom je znižovanie miery evidovanej nezamestnanosti a zvyšovanie zamestnanosti v okrese. Preto je pri realizácii Plánu rozvoja NRO Rožňava potrebné podporovať aktivity, generujúce pracovné miesta. Plán rozvoja NRO Rožňava sa vypracováva na obdobie piatich rokov. Vychádza z identifikovaných reálnych potrieb, jeho analytická časť vychádza z podkladov z relevantných zdrojov databáz, dát zverejňovaných Štatistickým úradom SR, ktorých monitorovanie je kľúčové pre dosiahnutie zlepšenia rozvoja a zmierneniu regionálnych rozdielov. Preto aj predkladané žiadosti o podporu prostredníctvom regionálneho príspevku musia mať oporu v hodnotiacich kritériách.

3.1. Súlad so strategickými dokumentami

Program hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja KSK (PHRSR KSK) spolu s IÚS KSK predstavuje prípravu na nové programové obdobie Európskej únie na roky 2021-2027. PHRSR KSK je v štádiu vypracovania vstupnej správy, ktorá obsahuje rámcové informácie pre tvorbu PHRSR KSK aj IÚS KSK.

Cieľom prípravy uvedených dokumentov je predovšetkým zabezpečiť vyššiu mieru integrácie rozvojových aktivít čím sa zabezpečí zvýšenie výsledného dopadu na zvýšenie kvality života obyvateľov, zvýšenie kvality životného prostredia a zvýšenie kvality podnikateľského prostredia.

So samotnými okresmi ako lokálnymi štatistickými územnými jednotkami sa pri tvorbe vyššie uvedených dokumentov nepracuje. KSK je totiž pri tvorbe týchto dokumentov „rozdelený“ na SPR v rámci ktorých je okres Rožňava zaradený do SPR Gemer. V rámci vstupnej správy PHRSR KSK bol definovaný taktiež vysoký podiel dlhodobozamestnaných, s čím súvisí aj narastajúci problém ich ďalšieho uplatnenia na regionálnom trhu práce a nárastom sociálneho vylúčenia. Uvedené je prienikom medzi Plánom rozvoja okresu Rožňava a PHRSR KSK, z čoho sa bude odvíjať aj ďalšie strategické plánovanie.

Vízia rozvoja územia KSK do roku 2030: *Do roku 2030 chceme byť sociálnejší, zelenší a inteligentnejší kraj.*

Hlavný cieľ: *Zvýšiť životnú úroveň obyvateľov kraja.*

V rámci definovania strategických cieľov pre celé územie kraja KSK boli identifikované nasledovné ciele:

- SC 1 Zlepšiť služby pre obyvateľov a turistov
- SC 2 Zlepšiť kvalitu životného prostredia
- SC 3 Rozvíjať inovačný a kreatívny potenciál
- SC 4 Rozvíjať miestne ekonomiky dobiehajúcich území

V každom z uvedených strategických cieľov sú určené strategické investičné balíky a to až na úroveň jednotlivých SPR. V rámci SPR Gemer ide predovšetkým o nasledovné kľúčové - nosné projekty:

Strategický investičný balík	Kľúčový - nosný projekt
Spokojnejší klient verejných služieb	Obnova Hradu Krásna Hôrka
	Obnova parku a kaštieľa Betliar

Dynamickejší rozvoj miestnych ekonomík	Obnova vysokej peci Karlova huta
	Obnova Banického múzea Rožňava

3.2. Zdôvodnenie výberu aktivít plánu rozvoja

Plán rozvoja NRO Rožňava predstavuje strednodobý strategický dokument regionálneho rozvoja na úrovni okresu. Je vypracovaný na obdobie 2022 - 2026. Je zostavený na základe spracovania analýzy územia okresu a všetkých jeho zdrojov. Vychádza z identifikovaných silných a slabých stránok, hrozieb, ale najmä príležitostí pre sociálny a ekonomický rozvoj okresu. Je založený na zhodnotení územného kapitálu okresu a jeho jednotlivých miest a obcí a na využití ich konkurenčných výhod a možností spolupráce.

V procese tvorby Plánu rozvoja NRO Rožňava bolo identifikovaných viacero problémov a výziev, ktoré sú považované za potenciálne prekážky v rozvoji okresu. Ide najmä o oblasť nezamestnanosti, ktorá je spôsobená nízkou kvalifikáciou, nedostatočnou vzdelanosťou úrovňou UoZ., nedostatočným počtom zamestnávateľov zamestnávajúcich kvalifikovaných a vysokokvalifikovaných pracovnú silu, veľkým podielom príslušníkov marginalizovaných rómskych komunít, stratou pracovných návykov, predovšetkým u dlhodobo nezamestnaných, či nízkym počtom disponibilných pracovných miest a ich malou tvorbou. Ďalšou oblasťou je oblasť dopravy a dostupnosť okresu, nakoľko v okrese Rožňava je nedostatočne rozvinutá technická a dopravná infraštruktúra, ako základný predpoklad jeho rozvoja. Problémy boli identifikované aj v oblasti vzdelávania, bývania, základnej infraštruktúry, cestovného ruchu, ktorý má v okrese veľký a doposiaľ nevyužitý potenciál. V neposlednom rade medzi prekážky rozvoja okresu boli zaradené demografické problémy, administratívne problémy regionálneho rozvoja, či oblasť marginalizovaných rómskych komunít.

Všetky oblasti problémov a výziev sú pre rozvoj okresu Rožňava dôležité a je potrebné ich riešiť. Kľúčovým faktorom rozvoja okresu je zníženie miery evidovanej nezamestnanosti v okrese.

Vízia a ciele plánu rozvoja najmenej rozvinutého okresu Rožňava

Vízia: Vytvorenie opatrení na *zníženie miery nezamestnanosti a vzniku nových pracovných miest.*

Princípy:

- Princíp integrácie
- Princíp územnej spolupráce

Ciele: Hlavnými cieľmi Plánu rozvoja sú:

- vytvorenie predpokladov na zlepšenie kvality života,
- rast konkurencieschopnosti okresu.
- zníženie miery nezamestnanosti v okrese Rožňava prostredníctvom podpory projektov s vyššou pridanou hodnotou, generujúcich udržateľné pracovné miesta.

Vysporiadanie sa s identifikovanými oblasťami, zadanými prostredníctvom vízie, princípov a cieľov navrhujeme v rámci nosných Aktivít Plánu rozvoja NRO Rožňava.

Aktivity:

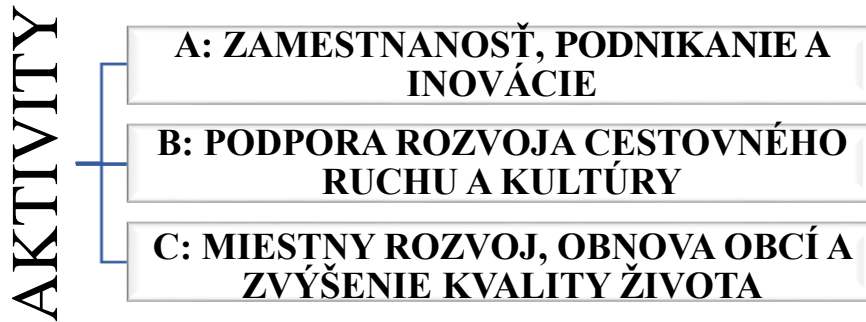
Aktivity Plánu rozvoja NRO Rožňava predstavujú rozvojové priority, ktoré boli definované uskutočnením analýzy územia, definovaním problémov územia a potreby riešenia daných problémových oblastí. Ide o také oblasti, ktoré ak sa do nich koncentruje investičné úsilie posunú územie maximálne efektívne, účinne a trvalo udržateľne k dosiahnutiu stanovených cieľov rozvoja NRO Rožňava.

Aktivitami Plánu rozvoja NRO Rožňava sú:

Aktivita A: Zamestnanosť, podnikanie a inovácie

Aktivita B: Podpora rozvoja cestovného ruchu a kultúry

Aktivita C: Miestny rozvoj, obnova obcí a zvýšenie kvality života

4. AKTIVITY PLÁNU ROZVOJA NRO ROŽŇAVA

4.1. Aktivita A: Zamestnanosť

4.1.1. Zdôvodnenie aktivity a jej prínos

Okres Rožňava je okresom s vysokým podielom dlhodobo nezamestnaných s nevhodnou kvalifikačnou štruktúrou, s nedostatočnými pracovnými návykmi, nízkou vzdelanostnou úrovňou UoZ. S uvedeným taktiež súvisia zlé životné podmienky znevýhodnených skupín obyvateľstva vrátane marginalizovaných rómskych komunít.

V okrese Rožňava prevláda niekoľko faktorov, ktoré negatívne ovplyvňujú nezamestnanosť. Medzi prioritné patrí nedostatočná infraštruktúra, nedostatočný rozvoj malého a stredného podnikania, strata pracovných návykov u dlhodobo nezamestnaných a ich nízka vzdelanostná úroveň.

Nezamestnanosť predstavuje jeden z najzávažnejších problémov v celom regióne Gemer, do ktorého patrí aj okres Rožňava. Prvoradou úlohou je preto zníženie nezamestnanosti, ktorú je možné dosiahnuť iba vtedy, ak sa v okrese vytvoria nové pracovné miesta. Vytvorenie pracovných miest musí byť zamerané tak, aby sa zabezpečila trvalá udržateľnosť pracovných miest z dlhodobejšieho hľadiska, pričom je potrebné využiť vlastný potenciál regiónu.

Uvedená aktivita je zameraná na podporu rozvoja trhu práce a to zlepšením podmienok pre podnikanie, ako aj podporu komunálnych podnikov sociálnej ekonomiky, inovatívnych projektov, nových technológií, osobitne v oblasti MSP, vrátane podpory poľnohospodárstva a lesného hospodárstva s orientáciou a s dôrazom na vytváranie pracovných príležitostí, vrátane zamestnávania marginalizovaných skupín.

Vysporiadanie sa s nezamestnanosťou marginalizovaných ľudí ohrozených sociálnou exklúziou, nízko-kvalifikovaní ľudia, alebo ľudia bez kvalifikácie, dlhodobo nezamestnaní, je hlavným problémom v obciach okresu.

4.1.2. Východisková situácia

Okres Rožňava spomedzi všetkých okresov KSK vykazuje v roku 2020 najvyššiu mieru evidovanej nezamestnanosti vo výške 15,87% a je dlhodobo okresom s vysokou mierou evidovanej nezamestnanosti oproti slovenskému priemeru.

Okres Rožňava vykazuje aj vysoký podiel dlhodobo nezamestnaných (nad 12 mesiacov), ktorý dosahuje úroveň 52,8 %, čo je o 6,3 % viac ako krajský a o 18,1 % viac ako celoslovenský priemer. V marci 2021 dosiahla miera evidovanej nezamestnanosti v okrese 16,46 % a počet disponibilných 4 849 osôb (ÚPSVaR Rožňava). Väčšinu nezamestnaných tvoria osoby so stredným vzdelaním (55,4 %) alebo iba s ukončeným základným vzdelaním (30 %), ktoré sa zamestnávajú najmä príležitostnými, pomocnými, prípadne sezónnymi prácami. Okres Rožňava vykazuje nevhodnú kvalifikačnú štruktúru a nízku vzdelanostnú úroveň UoZ s nedostatočnými pracovnými návykmi.

V roku 2021 došlo k nárastu evidovaných UoZ, a to aj v dôsledku pandémie COVID-19, kedy aj nezamestnanosť v marci 2021 oproti marcu 2020 vzrástla o viac ako 4 %. Preto je nevyhnutné zamerať sa na opatrenia vedúce k stabilizácii príjmov ohrozených skupín a podporu ich znovu zamestnania po skončení krízy.

Z dôvodu rozvíjajúceho sa sociálneho podnikania v okrese Rožňava, kedy v okrese bolo k 31.12.2021 registrovaných 14 sociálnych podnikov, všetky so štatútom integračného sociálneho podniku³⁰⁾, je nutné zamerať

³⁰⁾ Register sociálnych podnikov, MPSVaR SR.

sa práve aj na aktivity k podpore sociálneho podnikania ako vytvorenia predpokladov k zamestnaniu uvádzaných skupín obyvateľstva.

4.1.3. Cieľová situácia

Cieľom aktivity *Zamestnanosť* je rozvoj ekonomických aktivít podnikateľského a verejného sektora, ktoré udržateľne a efektívne zhodnocujú lokálne zdroje a umožňujú využitie disponibilnej pracovnej sily a vytvárajú tak nové pracovné miesta.

Cieľom uvedenej aktivity je zabezpečiť zamestnanosť a znovu aktivovanie ekonomických činností s cieľom podpory takých investícií, ktoré podporia vznik nových pracovných miest.

Možnosti ďalšieho rozvoja a zníženia nezamestnanosti sú hlavne v rozvoji cestovného ruchu (služby, produkty, organizácia destinačného manažmentu) a s ním súvisiacej infraštruktúry, v rozvoji sociálnej oblasti, v efektívnom využívaní nekvalifikovanej pracovnej sily - zvýšiť mieru zamestnanosti spomínanej pracovnej sily. Je nevyhnutné zamerať sa aj na podporu financovania podnikateľských subjektov, čo prispeje k ďalšiemu rozvoju a k zníženiu nezamestnanosti v okrese. Dôležitými aktérmi rozvoja zamestnanosti sú práve malé a stredné podniky, ktoré významne ovplyvňujú vývoj zamestnanosti, sú nositeľmi dôležitej inovatívnej funkcie z dôvodu ich rýchlejšej flexibility vo vzťahu k okoliu, trhu.

Z hľadiska podpory zamestnanosti je dôležitá podpora vzniku a fungovania sociálnych podnikov, obecných prevádzok, pretože sociálne podniky sú dôležitou hnacou silou rastu, ktorý podporuje zamestnanosť prostredníctvom vytvárania pracovných miest pre dlhodobo nezamestnaných, nízko kvalifikovaných UoZ.

4.1.4. Prehľad priorít a opatrení

Aktivita A **Zamestnanosť** pozostáva z troch opatrení, ktoré sa ďalej členia na opatrenia nasledovne:

Opatrenie A1: Zlepšenie prístupu na trh práce.

- Úloha A1.1: Podpora aktivít sociálneho podnikania.
- Úloha A1.2: Podpora obecného podnikania.

Opatrenie A2: Podpora rozvoja malého a stredného podnikania.

- Úloha A2.1: Rozvoj podnikania v pôdohospodárstve, lesníctve.
- Úloha A2.2: Podpora miestnych podnikateľov lokálnej výroby, tradičných produktov a cestovného ruchu.
- Úloha A2.3: Podpora zvyšovania výrobnnej kapacity MSP, znížovanie uhlíkového zaťaženia výroby.

Opatrenie A3: Podpora inovácií, výskumu a vývoja.

- Úloha A3.1: Rozvoj inovácií, výskumu a vývoja v nadväznosti na špecializáciu regiónu a nové sektory ekonomiky.

4.1.5. Opatrenie A1: Zlepšenie prístupu na trh práce

Opatrenie je zamerané predovšetkým na zlepšenie prístupu na trh práce pre všetkých UoZ, dlhodobo nezamestnaných prostredníctvom podpory sociálneho podnikania a obecných prevádzok.

Je potrebné zamerať sa na tvorbu pracovných miest z hľadiska jej udržateľnosti vo vzťahu k identifikovaným potrebám územia, t. j. vytvoriť priestor na pracovné zaradenie pre dlhodobo nezamestnaných, nezamestnaných bez potrebných pracovných návykov, ktorí sa za iných okolností nevedia uplatniť na trhu práce,

a na druhej strane sa tak naplnia identifikované problémy samospráv vo vzťahu k zabezpečeniu bežných obecných služieb, k využívaniu zdrojov, ktoré majú jednotlivé samosprávy k dispozícii a zabezpečia tak rozvoj svojho územia. Len takýmto spôsobom je možné zabezpečiť dlhodobú udržateľnosť pracovných miest.

Vychádzajúc zo štruktúry nezamestnaných, kde viac ako 55 % tvoria osoby so stredným vzdelaním a 30 % osoby s ukončeným základným vzdelaním, je potrebné zamerať sa na tvorbu takých pracovných miest, ktoré môžu byť obsadené práve týmito nezamestnanými.

Súčasný vývoj na trhu práce, s ohľadom na počet a štruktúru znevýhodnených skupín obyvateľov a ich možného uplatnenia na trhu práce, jasne signalizuje potrebu zamerať sa na podporu sociálnych podnikov ako aj obecných prevádzkarní/podnikov, kde je priestor k začleneniu sa na trh práce práve tejto skupine nezamestnaných.

Tvorba nových pracovných miest prostredníctvom podpory sociálnych podnikov, obecných podnikov má zabezpečiť zvýšenie zamestnanosti a rast udržateľných pracovných miest. V rámci sociálneho podniku sa môžu realizovať rôzne aktivity, do ktorých sú zapájané znevýhodnené a zraniteľné osoby, najmä dlhodobo nezamestnaní. Tí si v sociálnom podniku osvoja pracovné zručnosti a návyky, ktoré sú nevyhnutné v prípade vstupu na otvorený trh práce.

Oblasti predmetu činností sociálnych a obecných podnikov:

- zber a úprava odpadového dreva, spracovanie lokálneho zdroja drevnej hmoty;
- štiepkovanie drevín;
- drobné práce v stavebníctve a remeselnej výrobe;
- údržba verejných priestorov, ciest a chodníkov, výsadba zelenej infraštruktúry;
- záhradníctvo, výsadba sadu, pestovanie ovocia a zeleniny;
- lokálna výroba a predaj ekologických potravín;
- farmárčenie;
- údržbárske práce pre domácnosť (inštalatárska služba domov a bytov);
- poľnohospodárstvo - chov včiel a výroba včelích produktov;
- poskytovanie upratovacích a čistiacich služieb, atď.

Úloha A1.1: Podpora aktivít sociálneho podnikania.

Úloha je zameraná na podporu vzniku, fungovania a činností sociálnych podnikov.

Napríklad:

- Podpora zriaďovania sociálnych podnikov, subjektov sociálnej ekonomiky, najmä v obciach s vysokou mierou nezamestnanosti.
- Podpora rozvoja sociálneho podnikania.

Sledovaný cieľ:

- Znižovanie sociálnej exklúzie.
- Začleňovanie znevýhodnených, dlhodobo nezamestnaných na trh práce.
- Vytvorenie nástrojov a prostriedkov na riešenie sociálnej vylúčenosti znevýhodnených skupín.
- Rozvoj podnikania formou vzniku nových subjektov, resp. transformáciou existujúcich subjektov na sociálne podniky.
- Podpora rozvoja sebestačnosti obecných samospráv.

Ukazovatele:

- Počet vytvorených pracovných miest.
- Počet vzniknutých sociálnych podnikov.
- Počet podporených sociálnych podnikov.

Potenciálni nositelia projektov: obecné samosprávy, mimovládne organizácie, občianske združenia, družstvá a pod.

Cieľové skupiny: znevýhodnené osoby, zraniteľné osoby, znevýhodnení UoZ.

Zodpovedné orgány a úlohy: subjekty obecnej samosprávy, okresný úrad, atď.

Úloha A1.2: Podpora obecného podnikania.

Úloha je zameraná na podporu prevádzkovania obecného podnikania, obecných prevádzok, obecných podnikov, ktoré nemajú štatút sociálneho podniku. Obecné firmy sú dôležitým aktérom rozvoja lokálnej zamestnanosti. Ide o podnikateľské subjekty, ktoré sú zriadené a prevádzkované obcou a to v súvislosti s realizáciou činností, ktoré súvisia so zdrojmi a predpokladmi rozvoja danej obce.

Napríklad:

- Podpora obecného podnikania obstaraním potrebného vybavenia, materiálno-technického zabezpečenia.

Sledovaný cieľ:

- Rozvíjanie obecných firiem a podpora ich prevádzkovania.
- Vytváranie nových pracovných miest a zvyšovanie zamestnanosti na lokálnej úrovni.
- Efektívne využívanie lokálnych zdrojov a daností územia.
- Podpora rozvoja sebestačnosti obecných samospráv.

Ukazovatele:

- Počet vytvorených pracovných miest.
- Počet podporených obecných podnikov.

Potenciálni nositelia projektov: Obecné samosprávy, obecné podniky.

Cieľové skupiny: Obyvatelia obcí, znevýhodnené osoby, zraniteľné osoby, znevýhodnení UoZ.

4.1.6. Opatrenie A2: Podpora rozvoja malého a stredného podnikania

V okrese Rožňava prevažujú podnikateľské subjekty, a to s počtom zamestnancov do 49 (ide takmer o 737 podnikov), ďalej 18 podnikateľských subjektov zamestnávajúcich od 50 do 249 zamestnancov a 2 veľké podniky s počtom zamestnancov nad 250. Počet podnikov v okrese každoročne rastie. Počet živnostníkov oproti rokom 2015 až 2019 mierne narástol.

Podľa uvedených skutočností je dôležité zamerať sa aj na podporu subjektov malého a stredného podnikania, pretože z hľadiska zamestnanosti a tvorby nových pracovných miest ide o nezastupiteľné subjekty, je možné povedať, že ide o jedných z najdôležitejších subjektov zvyšovania zamestnanosti.

Územie okresu Rožňava disponuje potenciálom pre rozvoj poľnohospodárstva a lesníctva, 159 subjektov podnikateľského sektora pôsobí v oblasti poľnohospodárstva a lesníctva, preto je nevyhnutné zamerať sa aj na podporu podnikateľských subjektov z daného sektora.

Úloha A2.1: Rozvoj podnikania v poľnohospodárstve, v lesníctve.

Úloha je zameraná na podporu subjektov pôsobiacich v poľnohospodárstve, lesníctve z dôvodu doterajšej slabej podpory .

Napríklad:

- Podpora zavádzania inovácií v doterajšej výrobe, podnikateľskej činnosti.
- Podpora zavádzania nových technológií.

- Podpora aktivít v oblasti pestovania a spracovávanía tradičných plodín územia.

Sledovaný cieľ:

- Podpora subjektov pôsobiacich v oblasti poľnohospodárstva a lesníctva, zabezpečiť rozvoj, prípadnú diverzifikáciu činností.
- Začleňovanie znevýhodnených, dlhodobo nezamestnaných na trh práce v oblasti poľnohospodárstva, lesníctva.
- Modernizácia technologického vybavenia, zariadenia a obstaranie materiálo- technického vybavenia nevyhnutného k modernizácii činností v poľnohospodárstve, lesníctve.

Ukazovatele:

- Počet vytvorených pracovných miest.
- Počet podporených subjektov v poľnohospodárstve.
- Počet podporených subjektov v lesníctve.

Potenciálni nositelia projektov: podnikateľské subjekty pôsobiace v poľnohospodárstve a lesníctve, družstvá a pod.

Cieľové skupiny: znevýhodnené osoby, zraniteľné osoby, znevýhodnení UoZ.

Úloha A2.2: Podpora miestnych podnikateľov lokálnej výroby tradičných produktov a cestovného ruchu.

Úloha je zameraná na podporu miestnych podnikateľov v oblasti lokálnej výroby tradičných produktov.

Napríklad:

- Podpora podnikania v oblasti výroby tradičných produktov.
- Podpora vidieckeho cestovného ruchu a ostatných služieb v cestovnom ruchu.
- Podpora vzniku nových subjektov zameraných na lokálnu výrobu.

Sledovaný cieľ:

- Podpora subjektov pôsobiacich v oblasti lokálnej výroby a cestovného ruchu, zabezpečiť rozvoj, prípadnú diverzifikáciu činností.
- Začleňovanie znevýhodnených, dlhodobo nezamestnaných na trh práce v oblasti lokálnej výroby, tradičných produktov a služieb v cestovnom ruchu.
- Obstaranie materiálo- technického vybavenia nevyhnutného k činnosti v oblasti lokálnej výroby.

Ukazovatele:

- Počet vytvorených pracovných miest.
- Počet podporených subjektov v oblasti lokálnej výroby.
- Počet vyrábaných produktov.

Potenciálni nositelia projektov: podnikateľské subjekty, živnostníci, družstvá a i.

Cieľové skupiny: znevýhodnené osoby, zraniteľné osoby, znevýhodnení UoZ.

Úloha A2.3: Podpora zvyšovania výrobných kapacít MSP, znižovanie uhlíkového zaťaženia výroby.

Úloha je zameraná na podporu malého a stredného podnikania v okrese Rožňava, zvyšovanie ich konkurencieschopnosti, uvedenie existujúcich resp. nových produktov alebo služieb na trh, zvýšenie doterajšieho výrobného potenciálu. Uvedené opatrenie je zamerané taktiež na podporu investícií do znižovania emisií výroby zlepšením podmienok na separáciu a recykláciu, znižovanie spotreby energie pri výrobe a doprave a pri využívaní moderných technológií.

Napríklad:

- Obstaranie inovatívnej techniky.
- Zavádzanie inovatívnych technologických postupov.
- Rozširovanie podnikateľskej činnosti.
- Vytváranie nových produktov, služieb.
- Zvyšovanie výrobných kapacít MSP.

Sledovaný cieľ:

- Zvýšenie rozvoja podnikateľských zručností.
- Zvyšovanie konkurencieschopnosti MSP.
- Modernizácia technologického vybavenia, zariadenia a obstaranie materiálo-technického vybavenia nevyhnutného k modernizácii a rozširovania činností MSP.
- Zavádzanie inovácií.

Ukazovatele:

- Počet vytvorených pracovných miest.
- Počet podporených subjektov MSP.

Potenciálni nositelia projektov: právnické osoby alebo fyzické osoby ktoré sú podnikateľmi podľa osobitného predpisu³¹⁾ založené a existujúce podľa práva SR, pričom spĺňajú definíciu MSP.

Cieľové skupiny: znevýhodnené osoby, zraniteľné osoby, znevýhodnení UoZ.

4.1.7. Opatrenie A3: Podpora inovácií výskumu a vývoja

Úloha A3.1: Rozvoj inovácií, výskumu a vývoja v nadväznosti na špecializáciu regiónu a nové sektory ekonomiky.

Úloha je zameraná na podporu inovácií, výskumu a vývoja vo veľkých podnikoch, ako aj na podporu inovačného potenciálu MSP. Inovačný potenciál môže byť stavaný na tradičnej ekonomickej špecializácii regiónu s využitím existujúcich kvalifikovaných pracovných síl a infraštruktúry.

Úloha by mala riešiť nielen samotnú podporu inovácií, výskumu a vývoja a zvýšenie inovačnej aktivity v regióne, ale aj technickú podporu pre zvyšovanie inovačného potenciálu MSP vo forme poradenstva pri príprave projektov a hľadani zdrojov financovania a vytvorenie potrebnej podpornej infraštruktúry a inovačného ekosystému, prepájaním veľkých a malých podnikov, vzdelávacích a výskumných inštitúcií.

Napríklad:

- Zvýšiť inovačnú aktivitu v regióne podporou inovatívnych projektov zameraných na špecializáciu regiónu ako aj na nové sektory ekonomiky,
- Rozšíriť výskumné a vývojové aktivity veľkých podnikov v regióne,
- Prepojiť inovačné aktivity MSP s veľkými podnikmi a vzdelávacími inštitúciami a vytvoriť tak inovačný ekosystém.

Ukazovatele:

- Počet vytvorených pracovných miest,
- Počet podporených inovatívnych projektov,
- Počet zakúpených/zavedených technológií,
- % zníženia zaťaženia.

³¹⁾ § 2 ods. 2 písm. a), b), c) zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov.

Potenciálni nositelia projektov: malé a stredné podniky, veľké podniky, vzdelávacie inštitúcie, výskumné inštitúcie.

Cieľové skupiny: študenti, kvalifikovaná pracovná sila, podniky v regióne.

4.2. Aktivita B: Podpora rozvoja cestovného ruchu a kultúry

4.2.1. Zdôvodnenie aktivity a jej prínos

Cestovný ruch je považovaný za jeden z najdôležitejších faktorov ekonomického a sociálneho rozvoja regiónov, ktorý v dôležitej miere ovplyvňuje tvorbu nových pracovných príležitostí, stimuluje rozvoj technickej a sociálnej infraštruktúry, zlepšuje starostlivosť o životné prostredie a občiansku vybavenosť, je zdrojom príjmov obcí a regiónu.

Podľa dokumentu Racionalizácia cestovného ruchu (Ministerstvo hospodárstva SR, 2005) je okres Rožňava spolu s okresmi Rimavská Sobota a Revúca súčasťou tzv. Gemerského regiónu. Región je podľa racionalizácie cestovného ruchu na SR podľa výrazných špecifík a odlišností ďalej členený na subregión/ subdestinácie: Rožňavská kotlina – Dobšinská dolina, Slovenský kras a Štítnická dolina.

Okres Rožňava ako súčasť regiónu Gemer má bohatý a jedinečný prírodný a kultúrny potenciál pre rozvoj cestovného ruchu. Prírodný potenciál reprezentujú 2 národné parky Slovenský kras a Slovenský raj, ako aj chránené územia NATURA 2000. Výnimočným je svojimi jaskyňami a podzemnými prírodnými hodnotami zapísanými v Zozname svetového prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO. Prírodné prostredie a vidiecky charakter územia okresu Rožňava sú príležitosťou pre rozvoj pešej turistiky a cykloturistiky, pre rozvoj prírodného a vidieckeho turizmu. Kultúrny potenciál predstavujú najmä historické pamiatky sústredné v meste Rožňava a v jeho blízkom okolí (Krásnohorské Podhradie - hrad Krásna hôrka, Mauzóleum, Betliar - Kaštieľ s parkom, atď.). Príležitosť pre obnovu a zatraktívnenie ponuky majú kultúrne tematické cesty Gotická cesta a Železná cesta ako súčasť produktových balíkov cestovného ruchu. Predstavujú vám najvýznamnejšie a najzaujímavejšie skvosty regiónu napr. vysoko na vrchu týčiaci hradný komplex alebo secesné mauzóleum.

Medzi ďalšie zaujímavosti okresu patria náučné chodníky (NCH), ktoré ponúkajú prechádzku prírodou spojenú s novými poznatkami - NCH Prielom Muráňa, NCH Krasové javy Hôrky, NCH Domica, NCH Gombasek, NCH Jaskyne Slovenského krasu – svetové prírodné dedičstvo, NCH Poklady Drnavy, Banský náučný chodník Rákoš, NCH Turecká, NCH Čučma – banská obec. NCH na Železnej ceste, NCH Pamätihodnosti obce Betliar, NCH Gemerská Poloma, NCH Hrádok, Dedinky - Stratená križovatka gotickej a železnej cesty v raji, NCH po stopách baníctva v Dobšinej, Medený hámor - skanzen v Štítniku.

Bohaté tradície ľudovej kultúry na Gemeri sú východiskom pre rozvoj zážitkového a poznávacieho cestovného ruchu s možnosťami prepájania turistickej ponuky. Horný Gemer si ako jeden z mála regiónov zachoval autentické tradície, ktoré môžu byť jedinečnou pridanou hodnotou pri tvorbe produktov v oblasti zážitkového turizmu. Okrem toho silne rozvinutá oblasť remesiel má výrazný presah do rozvoja miestnej ekonomiky, tvorby lokálnych produkčných reťazcov, vidieckeho turizmu s ponukou vzdelávacích remeselných aktivít, certifikácie remeselných produktov a pod.

Z hľadiska podujatí, je výhodou a dobrou štartovacou plochou existencia významných kultúrnych podujatí s nadregionálnym významom. Výraznú rolu tu zohráva aktívne pôsobenie obyvateľstva vo folklórnych súboroch a skupinách.

Ponuku regiónu dopĺňajú aj možnosti letných aj zimných športov. Rekreačno-športové vyžitie ponúka letné kúpalisko, zimný štadión, športová hala a futbalové ihrisko. Areál kúpaliska bol postavený v roku 1981 s veľkým plaveckým bazénom s rozmermi 50 x 25 m a hĺbkou 1,2 – 4 m, pri ktorom sa nachádza i skokanská veža, okrem toho tri detské bazény. V areáli kúpaliska sa nachádzajú tenisové kurty, ihriská na plážový volejbal, minigolf a

ďalšie športy. Návštevníkom sú k dispozícii bufety i hygienické zariadenia. Kúpalisko spravujú Technické služby mesta Rožňava. Návštevnosť v sezóne je v priemere 20 000 návštevníkov. V súčasnosti si kúpalisko vyžaduje rekonštrukciu, modernizáciu a zatraktívnenie. Nevyhnutnú rekonštrukciu si vyžaduje najmä plavecký bazén, nakoľko dochádza k úniku bazénovej vody, čo spôsobuje zvýšený nárast prevádzkových nákladov. Existujúce detské bazény si taktiež vyžadujú rekonštrukciu a rozšírenie detských atrakcií.

Zimné strediská sa sústreďujú v severnej časti okresu. Vhodné podmienky pre zimné športy v strediskách vybavených osobnými horskými dopravnými zariadeniami sú na Dedinkách, v Dobšinej, v Rejdovej - Vršok, vo Vyšnej Slanej.

V okrese Rožňava sú vytvorené všetky predpoklady k úspešnému rozvoju cestovného ruchu. Región má možnosť stať sa obľúbeným miestom pre výlety. K tomu však musia byť vytvorené vhodné podmienky. Základom je dobudovaná infraštruktúra ako aj propagácia a informovanosť.

Územie má všetky predpoklady pre úspešný rozvoj (najmä) vidieckeho cestovného ruchu. Medzi hlavné nedostatky, ktoré ovplyvňujú aktivity a úroveň zariadení poskytujúcich služby vo vidieckom cestovnom ruchu v kraji patria najmä: nedostatočný navádzací, informačný systém a rezervačný systém, slabá alebo žiadna spolupráca na regionálnej, ale aj na lokálnej úrovni; mnohí podnikatelia pracujú inštinktívne, bez náležitej odbornej prípravy v oblasti cestovného ruchu; prevláda individualizmus, absentuje vzájomná prepojenosť; chýba efektívna marketingová činnosť; jednostranne zamerané služby v zariadeniach a chýba rozmanitosť ponuky.

Z hore uvedených dôvodov bude potrebné zamerať sa v nasledujúcom období najmä na zvyšovanie kvality poskytovaných služieb, zlepšenie informačného systému a najmä rozširovanie ponuky, tvorbu produktov v cestovnom ruchu a posilnenie propagačných a marketingových aktivít, zvýšenie odbornosti aktérov v cestovnom ruchu, zintenzívnenie komunikácie s podnikateľmi v tomto segmente, budovanie partnerstiev.

Jedným z hlavných strategických cieľov je prilákať turistov do regiónu a udržať ich tu čo najdlhšie, a to skvalitnením, dobudovaním a zviditeľnením prírodného, historického a ľudského potenciálu územia za účelom skvalitnenia služieb a atraktívnosti regiónu.

4.2.2. Východisková situácia

Z celkového počtu návštevníkov v kraji tvorili návštevníci v okrese Rožňava len 6 %. V okrese sa nachádza 67 ubytovacích zariadení s celkovou kapacitou 1475 lôžok. Počet návštevníkov v týchto zariadeniach bol v roku 2020 v absolútnych číslach - 13 681 osôb. Počet prenocovaní návštevníkov tvoril 36 996.

Návštevnosť začala postupne rásť od roku 2016, no v roku 2020 sa aj vplyvom pandémie prepadla na najnižšiu hodnotu za posledných 10 rokov, čo je v protiklade so všeobecným trendom zvýšenia miery turistického ruchu v rámci Slovenska v sezóne 2020.

Z hľadiska kapacít a výkonov ubytovacích zariadení možno konštatovať, že vzhľadom na veľkosť okresu Rožňava je cestovný ruch v porovnaní s ostatnými okresmi rozvinutý veľmi slabo.

Územie okresu Rožňava, aj napriek prítomnosti nevyhnutných predpokladov k rozvoju cestovného ruchu v podobe prírodných krás a atraktivít, ktoré má k dispozícii, nie je vyhľadávanou lokalitou a to aj z dôvodu, že infraštruktúra cieľových miest, zaujímavých bodov záujmu územia, je nevyhovujúca. Absentujú turistické značenia, informačné tabule v turistických lokalitách, mapy s vyznačenými bodmi turistického záujmu, drobné obslužné zariadenia pre turistov. Na riešenom území je absencia rekreačno-oddychových zón pri jednotlivých atrakciách pre návštevníkov. Budovanie takejto infraštruktúry je nevyhnutné, aby sa zlepšil komfort návštevníkov a tým docielilo zvýšenie návštevnosti územia.

Územie má šancu stať sa obľúbeným miestom turistov a cykloturistov, je ale nevyhnutné k tomu vytvoriť vhodné podmienky, t. j. zabezpečiť dobudovanú cykloturistickú infraštruktúru, zvýšiť atraktivitu územia, vytvoriť

doplňkové služby v cestovnom ruchu, ktoré budú viesť k vytvoreniu komplexných služieb cestovného ruchu s celoročnou ponukou a zabezpečiť dostatočnú propagáciu územia.

4.2.3. Cieľová situácia

Cieľom aktivity *Podpora rozvoja cestovného ruchu* je zvýšiť dopyt návštevníkov v riešenom území dobudovaním infraštruktúry, skvalitnením služieb a tvorbou ponuky nových služieb pre turistov a cykloturistov.

Vytvorením, dobudovaním nových možností poskytovania služieb cestovného ruchu v lokalitách, kde je možné zabezpečiť kombináciu viacerých služieb cestovného ruchu, je potrebné sa zamerať na diverzifikáciu služieb a rozšírenie ponuky služieb, čím sa vytvorí širšia a komplexnejšia ponuka služieb, ich následná možná kombinácia a zabezpečenie väčšej možnosti uspokojenia širšej škály potrieb návštevníkov, turistov, čím sa zvýši atraktivita územia v oblasti cestovného ruchu. Uvedené má taktiež vplyv na zlepšenie ekonomickej situácie, zamestnanosti v území s potenciálom pre jeho rozvoj.

4.2.4. Prehľad priorít a opatrení

Aktivita B **Podpora rozvoja cestovného ruchu a kultúry** pozostáva z troch opatrení, ktoré sa ďalej členia na nasledovné úlohy:

Opatrenie B1: Zvýšenie atraktivity a zlepšenie dostupnosti územia a dôležitých bodov cestovného ruchu, prírodných a kultúrnych pamiatok.

- Úloha B1.1: Dobudovanie siete turistických a cykloturistických trás.
- Úloha B1.2: Obnova, rekonštrukcia a revitalizácia objektov priamo využiteľných v ponuke kultúrno-poznávacieho cestovného ruchu a rozvoji zázemia pre pobyt návštevníkov, dobudovanie infraštruktúry.

Opatrenie B2: Tvorba ponuky udržateľného zázemia a služieb pre pobyt návštevníkov.

- Úloha B2.1: Podpora vidieckeho cestovného ruchu.
- Úloha B2.2: Podpora ostatných služieb v cestovného ruchu.

Opatrenie B3: Efektívna propagácia územia v cestovnom ruchu.

- Úloha B3.1: Rozvoj destinačného manažmentu a marketingových aktivít subjektov cestovného ruchu.

4.2.5. Opatrenie B1: Zvýšenie atraktivity a zlepšenie dostupnosti územia a dôležitých bodov cestovného ruchu, prírodných a kultúrnych pamiatok

Územie okresu Rožňava ponúka množstvo prírodných a kultúrno-historických atraktivít, ktoré môže turista spoznávať aj pešou turistikou, aj na bicykli. Cykloturistika je v súčasnosti veľmi rozšírenou formou turistiky, obľúbenou dovolenkovou rekreačno-športovou aktivitou a čoraz viac aj prostriedkom poznávania. Má veľký potenciál obohatiť turistické zážitky návštevníkom a súčasne nezaťažovať životné prostredie a prináša ekonomický rast celej oblasti. Preto je potrebné vytvárať primerané podmienky pre využívanie bicykla ako prostriedku spoznávania nielen krás prírody, ale aj histórie a života v regióne, ako prostriedku aktívneho pohybu a rekreácie v prostredí riešenej oblasti.

Uvedená priorita je definovaná v súlade s identifikáciou potreby prepojiť najvýznamnejšie turistické destinácie na riešenom území. Nedostatkom cyklotrás v riešenej oblasti je, že väčšinou vedú po cestných

komunikáciách. To znamená, že vo veľkej miere je ohrozená bezpečnosť cykloturistov. Preto by bolo vhodné vybudovať bezpečné cyklochodníky.

Infraštruktúra na budovaných cyklotrasách nedosahuje požadovaný štandard, potrebné je rozšíriť a skvalitniť cykloturistické trasy, dobudovať potrebnú infraštruktúru hlavne na trasách ale aj v celom regióne. Nie sú využité všetky dostupné formy propagácie turistiky a cykloturistiky. Chýba propagácia doma i v zahraničí. Problémom je hlavne nedostatok viacjazyčných propagačných materiálov, spoločné marketingové aktivity subjektov cestovného ruchu, ucelený marketingový koncept (marketingová značka, logo, resp. slogan). Rozvoj cykloturistiky si vyžaduje vytyčovanie - budovanie nových cyklotrás, ktoré sú z bezpečnostných dôvodov vedené mimo hlavných dopravných ťahov a peších turistických chodníkov. Jeho rozvoj môže prispieť k zlepšeniu konkurencieschopnosti turistickej ponuky Gemera a k zvýšeniu a predĺženiu domácej a zahraničnej návštevnosti. Celkovo by sa prispelo k ekonomickému rozvoju regiónu.

K dôležitým faktorom rozvoja cestovného ruchu taktiež patria výborné podmienky v okrese Rožňava pre vidiecku turistikú a agroturistikú. Vidiecka turistika znamená vyšší príjem pre obce, možnosť vytvárania pracovných príležitostí v obci, ich revitalizáciu a zvyšuje životnú úroveň obyvateľov.

Úloha B1.1: Dobudovanie siete turistických a cykloturistických trás.

Úloha je zameraná na vytváranie podmienok k rozvoju cykloturistiky, ktorý má neodmysliteľný vplyv na rozvoj cestovného ruchu. Opatrenie je zamerané na zabezpečenie, resp. vytvorenie prepojenia najvýznamnejších turistických destinácií na riešenom území. V rámci problémovej analýzy bol ako hlavný problém identifikovaný fakt, že väčšina cyklotrás v riešenom území vedie po cestných komunikáciách, preto je jednou z potrieb v oblasti rozvoja cestovného ruchu aj potreba vybudovať bezpečné cyklochodníky.

Napríklad:

- Vybudovanie nových cyklotrás a ich napojenie na existujúce cyklotrasy.
- Vybudovanie nových cyklochodníkov.

Sledovaný cieľ:

- Zabezpečenie prepojenia významných turistických destinácií územia.
- Zvýšenie bezpečnosti cykloturistov.
- Zatraktívnenie cykloturistiky a vytváranie podmienok na jej rozvoj.
- Vytvorenie predpokladov k trvalo-udržateľnej cykloturistike.

Ukazovatele:

- Vybudované cyklotrasy v km.
- Vybudované cyklochodníky v km.
- Počet vytvorených pracovných miest.

Potenciálni nositelia projektov: obecné samosprávy, mimovládne organizácie, občianske združenia.

Cieľové skupiny: obyvatelia miest a obcí riešeného územia, návštevníci, turisti.

Úloha B1.2: Obnova, rekonštrukcia a revitalizácia objektov priamo využiteľných v ponuke kultúrno-poznávacieho cestovného ruchu a rozvoji zázemia pre pobyt návštevníkov, dobudovanie infraštruktúry.

Úloha je zameraná na tvorbu destinačnej ponuky založenej na jedinečnom kultúrno-historickom a prírodnom potenciáli okresu. Rozsah ponuky ale priamo závisí od technického stavu a pripravenosti nehnuteľných objektov a ich vybavenia pre poskytovanie zázemia pre návštevníkov, podporu a budovanie doplnkovej infraštruktúry cestovného ruchu. Samotná existencia turistických trás a cyklotrás nestačí. Každý z návštevníkov a cykloňadšencov potrebuje k realizácii svojej aktivity aj doplnkovú infraštruktúru. Zahŕňajú ju napríklad

vybudované oddychové zóny a miesta na trasách turistických chodníkov a cyklochodníkov, rôzne altánky, kde sa môžu v prípade nepriaznivého počasia skryť, stojany na bicykle, úschovné boxy na bicykle, cykloopravovne, odpadkové koše, mapy a informačné tabule.

Realizácia tohto opatrenia prispeje k tvorbe a udržaniu pracovných miest pre znevýhodnené skupiny UoZ vrátane skupiny nezamestnaných generácie 55+.

Napríklad:

- Obnovu, zlepšenie stavebno-technického stavu, rekonštrukciu a vybavenie národných kultúrnych pamiatok, pamiatkovo chránených objektov, historických budov, miestnych pamätihodností, so zreteľom na tvorbu zázemia pre pobyt návštevníkov.
- Revitalizácií historických parkov, záhrad, pietnych miest a iných lokalít kultúrneho a prírodného dedičstva priamo využiteľných.
- Budovanie doplnkovej infraštruktúry ako napr. odpočívadla s rýchlym občerstvením, prístrešky, altánky, cykloservisné stojany, stojany na bicykle, a pod.
- Budovanie, údržba a obnova cykloturistického a turistického značenia na cyklotrasách a turistických trasách.
- Budovanie náučných chodníkov - obohatené o náučné panely.
- Napojenie cykloturistických chodníkov na náučné chodníky.
- Výstavba vyhladkových veží alebo rozhľadní.
- Informačné tabule, informačné body, smerové tabule.
- Oddychové zóny pre pasívny oddych návštevníkov.
- Vytvorenie zóny služieb pre turistov s ponukou služieb cestovného ruchu - ubytovanie, stravovanie, kemping, požičovne, a ďalšie doplnkové služby spolu s predajnými miestami regionálnych výrobkov a špecialít, amfiteáter či parčík s lavičkami a altánkom.

Sledovaný cieľ:

- Vybudovanie prvkov doplnkovej infraštruktúry.
- Zvýšenie komfortu návštevníkov, turistov.
- Zatraktívnenie územia pre návštevníkov, turistov.
- Zvýšenie návštevnosti územia.

Ukazovatele:

- Počet zrekonštruovaných objektov.
- Počet revitalizovaných objektov.
- Počet prvkov doplnkovej infraštruktúry.
- Počet vytvorených pracovných miest.

Potenciálni nositelia projektov: obecné samosprávy, mimovládne organizácie, občianske združenia.

Cieľové skupiny: obyvatelia miest a obcí riešeného územia, návštevníci, turisti, UoZ.

4.2.6. Opatrenie B2: Tvorba ponuky udržateľného zázemia a služieb pre pobyt návštevníkov

Úloha B2.1: Podpora vidieckeho cestovného ruchu.

Úloha je zameraná na podporu aktivít v oblasti rozvoja vidieckeho cestovného ruchu, agroturistiky ako predpokladu jednak k zvyšovaniu návštevnosti územia, atraktivity územia, vytvárania nových bodov záujmu v území s cieľom podporiť nárast počtu návštevníkov čo pozitívne ovplyvní podmienky k vytváraní nových pracovných miest, zlepšovaniu ekonomickej situácie obyvateľov obcí, zvyšovania príjmov pre obce a obyvateľov.

Napríklad:

- Podporu nízko kapacitných ubytovacích zariadení.
- Rozvoj agroturistiky s využitím lokálnych produktov.
- Podporu vzniku nových služieb v oblastiach vidieckeho cestovného ruchu (reštauračné služby a pod.).
- Zachovanie drobných poľnohospodárskych podnikov.
- Podpora doplnkových aktivít v rámci agroturistiky ako napr. jazda na koňoch, rozvoj tradičných remesiel, výroba a predaj domácich produktov.
- Vznik agrofariem, gazdovských dvorov, rybích fariem a pod.
- Podporu zachovania tradičných remesiel.

Sledovaný cieľ:

- Zvýšenie komfortu návštevníkov, turistov.
- Zatraktívnenie územia pre návštevníkov, turistov.
- Zvýšenie návštevnosti územia, počtu návštevníkov.

Ukazovatele:

- Počet vytvorených zariadení.
- Počet vytvorených služieb.
- Počet ponúkaných aktivít.
- Počet vytvorených pracovných miest.

Potenciálni nositelia projektov: obecné samosprávy, mimovládne organizácie, občianske združenia, podnikateľské subjekty v cestovnom ruchu.

Cieľové skupiny: obyvatelia miest a obcí riešeného územia, návštevníci, turisti, UoZ.

Úloha B2.2: Podpora ostatných služieb v cestovnom ruchu.

Úloha je zameraná na podporu aktivít pre tvorbu udržateľného rekreačného a športového zázemia, s cieľom predĺžovania pobytu v regióne

Napríklad:

- Vytvorenie ponuky pre aktívne trávenie voľného času návštevníkov.
- Zvýšenie kvality, atraktívnosti a funkčnosti rekreačného zázemia pre pobyt návštevníkov.
- Tvorba zážitkových programov zameraných na spoznávanie významných lokalít.

Sledovaný cieľ:

- Zvýšiť výkonnosť okresu v cestovnom ruchu.
- Podporiť nárast návštevníkov a počet prenocovaní.
- Vytvoriť nové pracovné miesta v cestovnom ruchu aj nadväzujúcich odvetviach.

Ukazovatele:

- Počet vytvorených rekreačných ponúk.
- Počet vytvorených športových ponúk.
- Počet ponúkaných zážitkových aktivít.
- Počet vytvorených pracovných miest.

Potenciálni nositelia projektov: obecné samosprávy, mimovládne organizácie, občianske združenia, podnikateľské subjekty v cestovnom ruchu.

Cieľové skupiny: obyvatelia miest a obcí riešeného územia, návštevníci, turisti, UoZ, organizácie zapojené do ponuky.

4.2.7. Opatrenie B3: Efektívna propagácia územia v cestovnom ruchu

Úloha B3.1: Rozvoj destinačného manažmentu a marketingových aktivít subjektov cestovného ruchu.

Sieťovanie partnerov, aktérov turizmu a koncových destinácií je kľúčové pre tvorbu konkurencie schopnej a ucelenej a udržateľnej ponuky cestovného ruchu. Organizácie zapojené do destinačného manažmentu koordinujú rozvoj priamo na lokálnej úrovni tak, aby boli všetky ostatné podmienky a predpoklady udržateľného cestovného ruchu naplnené. Je potrebné sieťovanie subjektov cestovného ruchu s poskytovateľmi služieb, vzdelávacích, kultúrnych aj rekreačných subjektov.

Napríklad:

- Prehľadovanie existujúcich a rozvoj nových strategických partnerstiev v destinačnom manažmente.
- Zvyšovanie povedomia odbornej a laickej verejnosti o význame rozvoja udržateľného cestovného ruchu prostredníctvom princípov destinačného manažmentu.
- Zavádzanie inovatívnych modelov spolupráce pri propagácii lokalít cestovného ruchu.
- Podpora aktivít propagácie lokálneho cestovného ruchu ako sú tvorba webového prostredia, mediálne aktivity, tvorba marketingovej značky, sloganu, loga.
- Podpora doplnkových aktivít zameraných na propagáciu regiónu ako atraktívnej destinácie prostredníctvom zážitkových produktov, workshopov, tvorivých dielní, tematických podujatí.
- Podpora tvorby propagačných materiálov, turistických sprievodcov, multimediálnych produktov.

Sledovaný cieľ:

- Uplatňovanie destinačného manažmentu v okrese.
- Rast povedomia o regióne ako atraktívnej destinácie cestovného ruchu.
- Zvýšenie návštevnosti územia, počtu návštevníkov.
- Vytváranie informačnej infraštruktúry a zákaznickeho servisu.

Ukazovatele:

- Počet vytvorených partnerstiev.
- Počet vytvorených informačných produktov a služieb.
- Počet ponúkaných doplnkových aktivít.
- Počet vytvorených pracovných miest.

Potenciálni nositelia projektov: obecné samosprávy, mimovládne organizácie, občianske združenia, podnikateľské subjekty v cestovnom ruchu.

Cieľové skupiny: obyvatelia miest a obcí riešeného územia, domáci aj zahraniční návštevníci, turisti, zamestnávateľia, UoZ.

4.3. Aktivita C: Miestny ekonomický rozvoj, obnova obcí a zvýšenie kvality života

4.3.1. Zdôvodnenie aktivity a jej prínos

Dôležitým predpokladom zabezpečenia regionálneho rozvoja je fungujúca a konkurencieschopná samospráva, spolu s ďalšími aktérmi lokálneho rozvoja, ktorí sú schopní generovať vysokú úroveň príjmov, zamestnanosti a spokojnosti obyvateľov s uspokojovaním ich potrieb a zabezpečením ekonomického rozvoja lokality, regiónu, okresu.

Z uvedeného dôvodu je nevyhnutné zamerať sa na tie opatrenia, ktoré zabezpečenia miestny ekonomický rozvoj, obnovu obcí a zvýšenie kvality života ako dôležitého predpokladu rozvoja okresu, čo bude mať neodmysliteľný vplyv na zvyšovanie zamestnanosti, vytváranie nových pracovných miest.

Pre okres Rožňava je príznačná nedostatočne vybudovaná základná technická infraštruktúra, ktorá je považovaná za hlavné obmedzenie ekonomického a sociálneho vývoja územia.

Kvalita verejnej infraštruktúry výrazne ovplyvňuje investičné rozhodnutia podnikateľskej sféry a preto ostáva základným predpokladom rozvoja regiónu. Cieľom podpory rozvoja infraštruktúry je zvýšenie dostupnosti základných služieb pre obyvateľov okresu, zvýšenie kvality života obyvateľov územia, zvýšenie atraktivity územia okresu.

Infraštruktúra úzko súvisí so životným prostredím. Ochrana životného prostredia, racionálne zhodnocovanie odpadov a efektívne využívanie obnoviteľných zdrojov, zásadne prispievajú nielen k zlepšeniu kvality života v okrese, ale aj k ekonomickému rozvoju regiónu. Podpora v rámci uvedenej aktivity bude zahŕňať výstavbu, modernizáciu a rekonštrukciu dopravnej a technickej infraštruktúry, základnej infraštruktúry obcí, skvalitňovanie občianskej vybavenosti a verejných služieb v prospech obyvateľov (predovšetkým sociálne služby a zdravotná starostlivosť).

4.3.2. Východisková situácia

Často spomínaným nedostatkom, problémom v okrese Rožňava, je chýbajúca občianska vybavenosť, zlý stav miestnych komunikácií, chýbajúce sociálne služby a nedostupné zdravotné služby pre všetkých obyvateľov okresu. Ďalej je to nedostatočná environmentálna infraštruktúra. Preto je potrebné zamerať sa na rozvoj a efektívne využívanie sociálnej, technickej a dopravnej infraštruktúry v okrese čo zabezpečí zvýšenie atraktivity územia nielen pre obyvateľov okresu, ale aj pre návštevníkov a investorov, čo má priaznivý vplyv na tvorbu nových pracovných miest.

V rámci plánu rozvoja okresu je potrebné uskutočniť aktivity smerujúce k zlepšeniu sociálnej situácie obyvateľov okresu doplnením/vytvorením zariadení sociálnych služieb, zamerať sa na sprístupnenie zdravotnej starostlivosti, pretože v okrese pretrváva slabá úroveň služieb zdravotnej starostlivosti. V okrese sa zvyšuje hodnota indexu starnutia a t. j. aj počet obyvateľov, ktorí budú vyhľadávať sociálne a zdravotné služby vo väčšej miere. 16 % z celkového počtu obyvateľov kraja tvoria obyvatelia vo veku nad 65 rokov.

Územie okresu je príznačné taktiež vysokou mierou migrácie obyvateľstva, predpokladá sa tiež pokles počtu obyvateľov okresu do roku 2035, prevláda obyvateľstvo v produktívnom veku. Z uvedeného dôvodu sú nevyhnutné aktivity k zvýšeniu atraktivity územia, aby sa okres stal vyhľadávaným miestom pre život a to aj prostredníctvom investícií smerujúcich k vytvoreniu podmienok k tráveniu voľného času, zlepšenie, zatraktívnenie vzhľadom na úpravou verejných priestranstiev, vytváranie oddychových zón a miest k aktívnemu vyžitiu všetkých obyvateľov a návštevníkov tak, aby sa stali vyhľadávaným miestom pre život.

Je potrebné zamerať sa aj na zvyšovanie dopravnej obslužnosti ako dôležitého predpokladu k vytvoreniu podmienok realizácie nových aktivít v oblasti podnikania, cestovného ruchu, prílev možných investícií a zvyšovania záujmu o zotrvanie v danom území.

Dôležitým predpokladom zlepšenia kvality života obyvateľov okresu je taktiež aj starostlivosť o životné prostredie, vytvorenie predpokladov k trvalo udržateľnému rozvoju územia aj prostredníctvom zachovania, ochrany a obnovy prírodného prostredia a to zvyšovaním miery triedenia odpadu, vytvorenie priaznivejších podmienok pre nakladanie s odpadom. V okrese miestne samosprávy vykazujú veľký záujem k vybudovaniu fungujúceho systému nakladania s odpadom v podobe zberného dvora čo by zabezpečilo zhromažďovanie vyseparovaných komodít z komunálneho odpadu a jeho následnú distribúciu k ďalšiemu zhodnocovaniu. Miestne samosprávy taktiež predpokladajú, že zriadením zberných dvorov by vedeli v obci vytvoriť udržateľné pracovné miesta.

4.3.3. Cieľová situácia

Cieľom aktivity *Miestny ekonomický rozvoj, obnova obcí a zvýšenie kvality života* je vytvorenie predpokladov k zabezpečeniu miestneho ekonomického rozvoja, a to prostredníctvom rozvoja služieb v oblasti sociálnej starostlivosti a zdravotných služieb pre obyvateľov, zatraktívnenie územia, zlepšenie dopravnej mobility

a podpora rozvoja environmentálnej infraštruktúry ako nevyhnutného predpokladu zabezpečenia trvalo udržateľného rozvoja územia okresu.

4.3.4. Prehľad priorít a opatrení

Aktivita C **Miestny ekonomický rozvoj, obnova obcí a zvýšenie kvality života** pozostáva z dvoch opatrení, ktoré sa ďalej členia na nasledovné úlohy:

Opatrenie C1: Podpora vytvárania a rozvoja služieb vo verejnom záujme.

- Úloha C1.1: Zlepšenie sociálnej situácie obyvateľov okresu poskytovaním dostupných a kvalitných sociálnych služieb a služieb zdravotnej starostlivosti.

Opatrenie C2: Zvyšovanie obslužnosti a atraktivity obcí/územia.

- Úloha C2.1: Zlepšenie atraktivity územia obcí.
- Úloha C2.2: Výstavba a rekonštrukcia miestnych komunikácií vedených k dôležitým bodom cestovného ruchu.
- Úloha C2.3: Podpora rozvoja environmentálnej infraštruktúry.

4.3.5. Opatrenie C1: Podpora vytvárania a rozvoja služieb vo verejnom záujme

Cieľom uvedeného opatrenia je predovšetkým zlepšenie životnej situácie obyvateľov okresu poskytovaním dostupných a vysoko kvalitných sociálnych a zdravotných služieb podľa dopytu obyvateľov. V rámci uvedeného opatrenia sa uskutoční rozšírenie ponuky poskytovaných služieb v zariadeniach pre seniorov v okrese Rožňava, zriadenie chýbajúcich zariadení sociálnych služieb v riešenom území, dobudovanie zdravotníckych zariadení a ich sprístupnenie všetkým obyvateľom. Sociálne služby a poskytovanie zdravotnej starostlivosti je sústredené predovšetkým v okresnom meste Rožňava, čo robí značné problémy s ich dostupnosťou predovšetkým pre obyvateľov odľahlejších obcí okresu a to aj z dôvodu problémovej dostupnosti autobusovej dopravy z a do Rožňavy.

Opatrenie je zamerané taktiež na zvyšovanie kvality života obyvateľov v zariadeniach poskytujúcich sociálne služby a pomoc ľuďom bez domova, podpora sociálnej inklúzie prostredníctvom rozvoja sociálnych služieb.

Úloha C1.1: Zlepšenie sociálnej situácie obyvateľov okresu poskytovaním dostupných a kvalitných sociálnych služieb a služieb zdravotnej starostlivosti.

Úloha je zameraná na výstavbu, modernizáciu a rekonštrukciu jednak už existujúcich objektov sociálnych služieb, resp. zriadenie nových zariadení sociálnych služieb. Predmetom opatrenia je taktiež obstaranie materiálno-technického vybavenia nevyhnutného k uskutočňovaniu činností zariadenia sociálnych služieb.

Napríklad:

- Budovanie a vytváranie nových zariadení poskytujúcich sociálne služby.
- Rekonštrukcia, rozširovanie, modernizácia stavebných objektov existujúcich zariadení sociálnych služieb.
- Obstaranie materiálno-technického vybavenia.

Sledovaný cieľ:

- Dostupné sociálne a zdravotné služby pre všetkých obyvateľov okresu.
- Dostatočná kapacita sociálnych služieb.

- Vytvorenie doplnkových sociálnych služieb.
- Zlepšenie materiálno-technického vybavenia zariadení sociálnych a zdravotných služieb.
- Zvýšenie kvality sociálnych a zdravotných služieb.

Ukazovatele:

- Počet podporených zariadení sociálnych služieb.
- Počet novo zriadených zariadení sociálnych služieb.
- Počet klientov zariadení sociálnych služieb.
- Počet vytvorených pracovných miest.

Potenciálni nositelia projektov: obecné samosprávy, právnické osoby zriadené obcou alebo založené obcou/mestom, mimovládne organizácie, iná osoba bez cieľa dosahovania zisku – neverejný poskytovateľ/zriaďovateľ sociálnej služby, občianske združenia, poskytovateľ zdravotníckej starostlivosti.

Cielové skupiny: obyvatelia a návštevníci miest a obcí riešeného územia, UoZ, klienti zariadení sociálnych služieb a zdravotnej starostlivosti.

4.3.6. Opatrenie C2: Zvyšovanie obslužnosti a atraktivity obcí/územia

Úloha C2.1: Zlepšenie atraktivity územia obcí.

Úloha je zameraná na zvýšenie obslužnosti a atraktivity územia obcí a územia okresu prostredníctvom podpory investícií smerujúcich jednak k rekonštrukcii miestnych komunikácií, vytváranie predpokladov k zatraktívneniu územia úpravou verejných priestranstiev, vytváranie možností k tráveniu voľného času obyvateľov obce aktívnym spôsobom, čo zabezpečí zvýšenie kvality života obyvateľov.

Napríklad:

- Rekonštrukcia miestnych komunikácií.
- Úprava, revitalizácia verejných priestranstiev, verejnej zelene.
- Vybudovanie oddychových zón a športovísk.
- Vybudovanie zón k tráveniu voľného času, usporadúvania kultúrnych akcií.

Sledovaný cieľ:

- Zlepšenie dopravnej dostupnosti obcí okresu.
- Zatraktívnenie a revitalizácia verejných priestranstiev.
- Vytvorenie predpokladov k aktívnemu tráveniu voľného času.
- Zlepšenie kvality života obyvateľov okresu.
- Zvýšenie zamestnanosti.

Ukazovatele:

- Rekonštruované miestnych komunikácie v metroch.
- Počet revitalizovaných verejných priestranstiev.
- Počet osadených prvkov drobnej architektúry.
- Počet vybudovaných oddychových zón.
- Počet vybudovaných športovísk.
- Počet podporených objektov k tráveniu voľného času.
- Počet podporených objektov k usporadúvaniu kultúrnych aktivít.

Potenciálni nositelia projektov: obecné samosprávy, mimovládne organizácie.

Cielové skupiny: obyvatelia okresu, turisti a návštevníci miest a obcí riešeného územia, nezamestnaní a UoZ.

Úloha C2.2: Výstavba a rekonštrukcia ciest a miestnych komunikácií vedených k dôležitým bodom cestovného ruchu.

Úloha je zameraná na výstavbu a rekonštrukciu miestnych komunikácií, ktoré vedú k dôležitým bodom záujmu, či už prírodného alebo kultúrno-historického charakteru. Prostredníctvom výstavby resp. rekonštrukcie týchto komunikácií sa zabezpečí prístup k dôležitým prírodným, kultúrnym, alebo historickým zaujímavostiam okresu, ktoré by bez tejto investície nemohli slúžiť obyvateľom a návštevníkom územia, neboli by dostupné, resp. prostredníctvom tejto investície sa zvýši záujem, návštevnosť tejto lokality.

Napríklad:

- Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia ciest.
- Výstavba, rekonštrukcia a modernizácia miestnych komunikácií.

Sledovaný cieľ:

- Zlepšenie stavu miestnych komunikácií vedúcich k dôležitým bodom záujmu turistov.
- Zvýšenie počtu návštevníkov/turistov.

Ukazovatele:

- Dĺžka novej cestnej komunikácie v km, dĺžka zrekonštruovanej/zmodernizovanej komunikácie v km.
- Dĺžka nových miestnych komunikácií v km.
- Počet vytvorených pracovných miest.

Potenciálni nositelia projektov: obecné samosprávy.

Cieľové skupiny: obyvatelia a návštevníci miest a obcí riešeného územia, návštevníci regiónu, UoZ.

Úloha C2.3: Podpora rozvoja environmentálnej infraštruktúry.

Úloha je zameraná na dobudovanie environmentálnej infraštruktúry (predovšetkým zberné dvory, kompostárne a vybavenie s tým súvisiace) s cieľom zabezpečiť vyššiu ochranu zdravia obyvateľov okresu, vytvoriť predpoklady k uchovávaniu, chráneniu a ako aj obnove životného prostredia. Úloha sa zameriava predovšetkým na vytváranie predpokladov a podmienok k minimalizácii množstva odpadu a následne na jeho maximálne využitie a to separovaním, recyklovaním a následným využitím čo sa zabezpečí prostredníctvom výstavby a vybavenia zberných dvorov, kompostární.

Napríklad:

- Výstavba, rekonštrukcia zariadení na zber odpadov/zberných dvorov.
- Nákup materiálno-technického vybavenia zberných dvorov.
- Výstavba zariadení k zvýšeniu miery zhodnocovania odpadov.

Sledovaný cieľ:

- Zlepšenie kvality životného prostredia zvýšením miery separovania odpadov.
- Zvýšenie vyseparovaného množstva odpadov,
- Zvýšenie miery recyklácie a zhodnocovania odpadov.
- Zvýšenie zamestnanosti.

Ukazovatele:

- Počet vybudovaných/zrekonštruovaných zberných dvorov.
- Počet zberných dvorov podporených materiálno-technickým vybavením.
- Počet vybudovaných kompostární.
- Počet vytvorených pracovných miest.

Potenciálni nositelia projektov: obecné samosprávy.

Cieľové skupiny: obyvatelia miest a obcí riešeného územia, nezamestnaní.

5. MERATEĽNÉ UKAZOVATELE PLÁNU ROZVOJA NRO ROŽŇAVA

Pre sledovanie dosahovania cieľov Plánu rozvoja NRO Rožňava sú zadefinované 2 povinné merateľné ukazovatele pre všetky aktivity. Týmito ukazovateľmi sú:

- počet pracovných miest pre disponibilných UoZ,
- počet pracovných miest pre znevýhodnených UoZ o zamestnanie.

Tieto ukazovatele budú vytvorené v rámci realizácie projektu a budú musieť byť zachované počas minimálne 1 roka po jeho ukončení.

Tabuľka č.8 Zoznam ukazovateľov plnenia plánu rozvoja okresu Rožňava

Názov povinného merateľného ukazovateľa	Počiatočná hodnota	Cieľová hodnota
Počet vytvorených pracovných miest pre UoZ	0	55
Počet vytvorených pracovných miest pre znevýhodnených UoZ	0	44

6. ČASOVÝ HARMONOGRAM REALIZÁCIE A MOŽNOSTI FINANCOVANIA PLÁNU ROZVOJA NRO ROŽŇAVA

Za realizáciu jednotlivých projektov v rámci navrhovaných aktivít, opatrení a úloh sú zodpovední samotní prijímatelia regionálneho príspevku, s ktorými na základe vyhodnotenia jednotlivých výziev na predkladanie žiadostí o poskytnutie regionálneho príspevku uzatvorí MIRRI SR Zmluvu o poskytnutí regionálneho príspevku.

Harmonogram realizácie Plánu rozvoja NRO Rožňava je navrhnutý na roky 2022 – 2026. Časový harmonogram je stanovený na základe osobitného predpisu.³²⁾

V rámci implementácie Plánu rozvoja NRO Rožňava sa plánuje na realizáciu jednotlivých projektov v nadväznosti na navrhované aktivity, opatrenia a úlohy alokovať regionálny príspevok v celkovej predpokladanej výške **3 973 700 €**. Čerpanie regionálneho príspevku je naplánované na roky 2022 - 2026.

Regionálny príspevok je rozdelený na rozpočtovo krytý, t. j. schválený v rozpočte verejnej správy na roky 2022 až 2024 a na rozpočtovo nekrytý, t. j. je potrebné jeho schválenie v rozpočte verejnej správy v nasledujúcich rokoch. Rozpočtovo nekryté zdroje budú predmetom rokovania s Ministerstvom financií SR.

Tabuľka č. 9 Disponibilné finančné prostriedky určené pre plán rozvoja okresu Rožňava

Rok	Rozpočtovo kryté zdroje	Rozpočtovo nekryté zdroje	Spolu
2022	1 417 522 €	• €	1 417 522 €
2023	512 198 €	592 824 €	1 105 022 €
2024	447 779 €	210 489 €	658 268 €
2025	• €	597 017 €	597 017 €
2026	• €	195 872 €	195 872 €
Sumár	2 377 499 €	1 596 201 €	3 973 700 €

³²⁾ Zákon č. 336/2015 Z. z. o podpore najmenej rozvinutých okresov a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

7. OČAKÁVANÉ VÝSLEDKY, MONITOROVANIE A HODNOTENIE DOSIAHNUTÉHO POKROKU

7.1. Gestori a spôsob monitorovania podľa aktivít

Gestorom monitoringu merateľných ukazovateľov poskytnutého regionálneho príspevku je sekcia regionálneho rozvoja MIRRI SR. Plnenie Plánu rozvoja NRO Rožňava podľa osobitného predpisu³³ vyhodnocuje a kontroluje MIRRI SR v spolupráci s Okresným úradom Rožňava, ktorý vedie agendu súvisiacu s plnením Plánu rozvoja NRO Rožňava. Predseda Riadiaceho výboru každoročne predkladá MIRRI SR hodnotiacu správu o plnení Plánu rozvoja NRO Rožňava s dôrazom na zhodnotenie plnenia cieľov Plánu rozvoja NRO Rožňava. Monitorovacia správa sa bude predkladať v lehotách určených MIRRI SR a podľa odporúčaného vzoru podľa Metodiky hodnotenia. Stanovisko k spôsobu plnenia a rozsahu plnenia Plánu rozvoja NRO Rožňava, ktoré je súčasťou hodnotiacej správy vypracúva riadiaci výbor.

7.2. Časový harmonogram odovzdávania monitorovacích správ

Okresný úrad Rožňava vypracuje 1 x ročne v spolupráci s MIRRI SR monitorovaciu správu o plnení Plánu rozvoja NRO Rožňava a predloží ju na schválenie Riadiaceho výboru NRO Rožňava v termíne určenom MIRRI SR v metodických dokumentoch.

Riadiaci výbor NRO Rožňava následne vyhodnotí dosiahnutý pokrok, prijme potrebné odporúčania pre pokračovanie implementácie Plánu rozvoja NRO Rožňava a predkladá návrhy a opatrenia na zmenu Plánu rozvoja NRO Rožňava MIRRI SR.

Vyhodnotenie Plánu rozvoja NRO Rožňava obsahuje najmä:

- zhodnotenie realizácie Plánu rozvoja NRO Rožňava ako celku (napr. trend disponibilných UoZ či mieru evidovanej nezamestnanosti oproti predchádzajúcej správe),
- zhodnotenie jednotlivých priorít (vrátane systémových opatrení na úrovni KSK a štátnej správy),
- pomenovanie príčin na úrovni aktivity najmä pri neplnení cieľov opatrení (finančné ukazovatele, pracovné miesta alebo aj niektoré iné ukazovatele ak sú relevantné podľa Plánu rozvoja NRO Rožňava).

³³) § 3 ods. 1 písm. b) zákona č. 336/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov.

ZOZNAM POUŽITÝCH SKRATIEK

IÚS	Integrovaná územná stratégia
KSK	Košický samosprávny kraj
MIRRI SR	Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie
MRK	Marginalizovaná rómska komunita
MSP	Malý a stredný podnik
NCH	Náučný chodník
NRO	Najmenej rozvinutý okres
PHRSR	Plán hospodárskeho rozvoja a sociálneho rozvoja
SC	Strategický cieľ
SK NACE	Štatistická klasifikácia ekonomických činností
SPR	Strategicko - plánovací región
SR	Slovenská republika
ŠÚSR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
UNESCO	Organizácia Spojených národov pre vzdelávanie, vedu a kultúru
UoZ	Uchádzač o zamestnanie
ÚPSVaR	Úrad práce, sociálnych vecí a rodiny